

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a. — Portulu nationale la poporulu nostru romanu. (Urmare din Nr. 10 si fine). — Academi'a romana. — Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia. — Diagnosele Cryptogameloru vasculare. — Procese verbale ale comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatura rómána si cultur'a poporului romanu, luate in siedinti'a dela 9 Maiu si 1 Iunie n. 1888. — Program'a examenelor dela scól'a de fete. — Bibliografia mai noua. — Premiu pentru celu mai frumosu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a. — Prospectu la Istori'a Transilvaniei pe 200 de ani. — Post'a Redactiunei.

Discursuri pedagogice ale domnului Dimitrie Al. Sturdz'a.

Sub acestu titlu ne cadiuse in màna o publicatiune de 128 pagine a Revistei „Tiar'a noua“ din Bucuresci dela 1887. Treidieci si cinci de discursuri pedagogice, esite nu din pén'a vre-unui pedagogu sau profesor, a càrui vocatiune 'lu obliga firesce cá se'si védia din totu sufletulu si din totu cugetulu de implinirea datoriei sale, ci esite din pén'a si din graiulu viu alu unui ministru de culte si de instructiune publica, càruia precum ni se pare, grij'a pentru cultur'a sciantifica si cu atátu mai virtosu pentru cea morala i s'a prefacutu in a dou'a natura.

Ilustrulu barbatu de statu D. A. Sturdz'a, descendentu din famili'a de Domnitori ai Moldovei, abia 'si terminase cu succesulu celu mai frumosu studiile sale superiori la un'a din universitatile cele mai renumite, pre càndu nou alesulu Domnu Alexandru Ioanu Cusa 'lu si numise in Ianuaru 1859 ministru alu culteloru si alu instructiunei publice pentru Moldov'a. Pentru atunci inse in miedíulu svèrcolirei politice din ambele tieri pàna la unirea definitiva si chiar dupa aceea càtiv'a ani, functiunea in ministeriu erá cu totul efemera, nestabila. In cursulu aniloru dn. D. A. Sturdz'a, a functionatu dupa impregiurari si in alte resorturi, càndu cá ministru de finantie càndu la externe si preste totu cu rezultate atátu mai frumóse pentru patri'a sa, cu càtu pre lãnga curagiulu seu innascutu lucrá totdeún'a cu ministrulu presiedinte Ioanu Brateanu, in armoni'a pismúta de multi. Se pare inse cá din tóte resorturile si inaltele functiuni de statu, alu instructiunei publice este acela, pe care d-lu Sturdz'a 'lu cultivase totdeún'a cu cea mai mare predilectiune.

Noi la timpulu seu amu datu ocaziune si lectoriloru nostri de a cunósce proiectele de lege, prin a càroru votare din partea camereloru d-nulu Sturdz'a erá prea convinsu cá se voru introduce reformele cele mai salu-

tarie in toti ramii instructiunii publice din statulu Romaniei. Intre alte impregiurari te-ai fi pututu remasi, cá acelea proiecte, modificate numai in unele parti voru fi votate fãra lupte mai serióse. Ministrulu inse dedese cu màn'a si in cuibu de vespi, taiase si in carne viia pe acolo, pre unde lenea si egoismulu ținea progresulu in locu, sau incai 'lu falsificase si demoralisase asia, in càtu elu se prefacuse in regresu, care ducea pe clin'a perirei. Este prea adevèratu, cá d-lu Sturdz'a in afaceri scolastice nu scie de nici-o gluma, este severu cá ori-ce comandantu dela regimente de linia; se insiela inse reu ori-cine crede, cá scótele si preste totu instructiunea publica si educatiunea in adevèru morala voru face la natiunea romana progresse reali, si sigure fãra legi severe si fãra inspectiune cu o suta de ochi*).

Proiectele d-lui Sturdz'a au intimpinatu resistentia inversiunata, ele inse totu au folositu fòrte multu, cá au demascatu lenea, au deschisu ochii la multe mií de familii, s'au si mai datu ocaziune de a curati din stupu unu numeru óre-care de trãntori; éra acuma, dupace d-nulu Sturdz'a nu mai e ministru, ómenii incepu se'si revóce in memoria doctrinele densului si se medietie cu atátu mai seriusu asupr'a lor, cu càtu anume parintiloru li se presenta mai fiorosu abissulu càtra care a plecatu o parte a societatii moderne si care duce pe poltroni desfrenati la mií de sinucideri, pe alti fantasti la duelluri, adeca la omoruri regulamentate, pe mai multi in casele de nebuni; cu multe mií se implu temnitie, galere si saline, in càtu nici nu'i mai incapu nicairi; o parte mare din ei ruinati cu totul prin desfrenari infame, ajungu in spitale si de acolo in morminte.

Cu ocaziunea unei solemnitati din 1885 d-nulu Sturdz'a disese: „Se nu uitamu, cá tari'a regatului romanu stã in unirea tuturor cetatieniloru lui intr'unu

*) Vedi „Transilvani'a“ din anulu 1886 Nrii. 11, 12, 13, 14, 17—18, 19, 20, lectura de adevèrata valóre pentru cultur'a nationala dreptu intielésa.

singuru gându si într'o singura cugetare; aceea de a'lu consolidá si de 'lu intari prin respectulu ce lume acivilisata va avea de cultur'a nóstra morala si intelectuala (Mon. ofic. din 1885 pag. 2451).

Acelu adeveru ar trebui se si'lu insemne prea bine nu numai locuitorii Romaniei, ci si noi toti, fia-care pentru patri'a sa. In véculu acesta póte se fia cinev'a mare vitézu si duelantu, bunu calaretiu si venatoriu, daca inse este ignorantu si reu crescutu, adeca barbaru, lumea cea in adeveru civilisata nu'lu crestédia intru nimicu, sau ilu tractédia celu multu cá pre unu fanfaronu.

Tóte cele 35 de discursuri ale d-lui Sturdz'a din anii activitatii sale cá ministru alu instructiunei publice au simburé si meduva sanetósa. Fiindu aci examenele dela finea anului scolasticu, se vedemu care este opiniunea d-lui Sturdz'a despre premiile scolastice, care inca totu se mai impartu la multe institute, daca nu si de cátra auctoritatile respective, in fórte multe casuri de cátra parinti si consàngeni. Deci éta ce aflamu disu asupr'a acestei cestiuni de d-lu Sturdz'a asia dupa cum aflamu in susu citat'a colectiune. Red. „Trans“.

Dela 2 Februarie 1885 de cându d-lu D. A. Sturdz'a a trecut la ministerulu scóloru si alu bisericeii, a ținutu o suma de cuvëntari cu ocasiunea impartirii de premii la deosebite scóle din tiara, a sfintirei de biserici, a inaugurarei de localuri de scóle, ori de drumuri de feru, cuvëntari in care D-sa a preseratu necontentiu cele mai de capitenie principii ale pedagogiei, din respândirea càror'a pare se'si fi facutu o datorie sfânta. Acésta este cauza cá adunându aici la unu locu mai multe cuvëntari ce nu suntu tóte scolare, le-amu numitu totusi pedagogice.

„La numirea acésta, precumu si la republicarea discursurilor acestor'a bisericesci si de scóle ne-a indemnatu mai alesu faptulu, cá d-lu Sturdz'a este celu dintâiu, care dela inaltimea positiunei sale a agítatu statornicu in tiara, multu párasit'a cestiune a educatiei morale si nationale. In fia-care din cuvëntarile ce vomu aduce mai la vale se oglindesc indemnulu la indeplinirea datoriei, respectarea muncii oneste, iubirea ordinei, ținerea disciplinei, sfatuirea la iubirea adeverului, a cártiei, a punctualitatiei, iubirea de tiara, si alte atâtea daruri ce alcatuescu virtutile omului de omenie, si a cetatiénului in inim'a càruia e neclintitu sentimentulu onórei si dragostea calda a patriei.

Eata acele vorbiri:

Red. Tiara n.

In diu'a de 29 Iunie 1885, cu ocasi'a distribuirei premiilor la elevii scóloru secundare si primare din Bucurési, in sal'a Senatului, d-lu D. A. Sturdz'a raspunde la discursulu d-lui Delegatu Sîaicariu, membru alu consiliului permanentu alu instructiei, urmatóarele:

„Domnule delegatu*).

In fia-care anu o serbare comuna intrunesc pe copii si pe parinti, pe scolari si pe invetiatori, pe corpulu profesoriloru si pe guvernulu.

Acésta serbare nu este o festivitáte esterióra, o reprezentatiune teatrala, unde dâmu alimentu vanitatiei omenesci, atátu de periculósa mai alesu pentru tinerime, fiindu-cá ea e mama a doua vicii: a neadeverului si a invidiei.

Distributiunea premiilor din contra are unu altu scopu: acela de a aratá in modu pipaitu si celoru ce suntu in scóla si celoru cari nu apartinu ei, unitatea intregului invetiamentu in ideea comuna care'lu strabate.

Ea este legamentulu dintre scóla si parinti, carii vedu cum copiii loru in esamene se intarescu in fia-care anu mai multu, in a espune in modu cuviinciosu, dina-intea unui publicu mai numerosu, cu sigurantia si modestie, ceea-ce in adeveru sciú.

Premiile ce se dau scolariloru la acésta ocasiune nu suntu semne de recunoscintia, pentru-cá ei au invetiatu si s'au purtatu bine in cursulu anului. Silinti'a la invetiatura, obiceiulu unei purtari bune suntu datorii naturale ale copiiloru. Pentru-cá ei le indeplinescu, nu li se datoresce nimicu nici de parinti, nici de profesorii loru, nici de Statu. Premiile ce au sè se imparta astadi nu suntu alt'a decâtu semne de iubire ale scólei cátre elevi, semne cari se aduca aminte tuturoru, si celoru ce le primescu si celoru ce le dau, cá numai prin scóla ne putemu prepará pentru menirea nóstra cá ómeni si cá cetatieni.

Aceste premii trebuie se amintésca totdeun'a scolariloru, profesoriloru si parintiloru adagiulu strabuniloru nostrii *non scholae sed vitae discimus* — invetiamu nu pentru a fi laudati, ci pentru a deveni ómeni cátu se póte mai perfecti si cátu se póte mai apti a traí si a lucrá bine in lume.

De aceea si cu totii trebuie se consideramu scól'a cá unu templu sacru, de care nimicu reu se nu se atinga si in care copiii nostri, din fraged'a loru vèrsta si pâna in anii maturitatiei, se nu vada, se nu invetie, decâtu ceea-ce e bunu si de folosu sufletului si trupului.

Inchipuirea cá in scóla trebuie sè se invetie, cum dicemu obiceiuitu, numai carte, este eronata, càci: cartea multa neasiediatá pe fundamentu moralu nu are valóre.

Pe lângá invetiatura si prin invetiatura scól'a este totodata locul unde ne exercitam si ne intarimu in virtuti, pentru-cá se nu ne mai lasamu de densele cându intramu in viatia cu tóte valurile ei protivnice si ade-mentóre.

Nimicu de ceea-ce se petrece in scóla nu trebuie deci se ne fia indiferent. Celu mai micu lucru are important'a sa. Fia-care din noi scimu, cum o deprindere rea din copilarie, urmarita in junetie, trage dupa sine consecintie si rezultate deplorable si daunatóre vietiei particulare cá si celei publice.

Credu cá din acestu punctu de vedere e bine pentru toti, cá într'unu momentu atátu de solemnu se ne reamintimu trei cerintie absolute ce suntemu in dreptu a face scólei, si fara de care o cultura adeverata e imposibila si unu invetiamentu seriosu nu póte sè se invetie.

*) Vedi „Monit. Ofic.“ Nr. 71, din 2 Iulie 1885.

Ordo est anima rerum, diceau Românii. Acésta sentinția ar' putea se fia înscrisa pe fia-care edificiu scolaru. Ordinea e întâi'a cerinția ce se adreséza profesoriloru cá si scolariloru, întâiulu esercitiu spre practicarea virtutiei.

Fára de ordine se perde unu timpu preciosu, care nu se mai întórce inapoi. In anii scólei acésta e de o însemnătate capitala, càci atunci omulu se gasesce intr'o desvoltare continua fisicã, intelectuala si morala, in care sariturile si omisiunile producu lacune, ce nu se mai potu umplea nici-odata.

Ordinea inse trebuie se mérga dela lucrurile materiale cele mai mici pâna la cerințiile morale cele mai inalte. Din ordine nasce obiceiulu celoru bune. Ea este o picatura de plóie, care róde piatra cea mai tare. Prin obiceiulu ordinei damu eleviloru nóstri putinția cá cu incetulu se isbutésca a se stapani pe sine, cá trupulu sè se supuna spiritului, poftele cerintieloru si legiloru morale.

Ordinea incepe cu trupulu. Curatieni'a trupului si a vestminteloru inlaturéda multe infirmitati si debilitati, cari aducu o pedica reala pentru a propasi invetiamentulu.

Intrarea si esirea punctuale a tutuloru in si din clasa ne invatia a nu repune mâne ceea-ce trebuie facutu astadi, a face cá tóte actiunile nóstre se fia totdeun'a depline, ér' nu ciuntite, a né respectá mutualminte órele de munca. Unu scolaru neregulatu perturbéza pe toti cei-lalti, càci distrage atentiunea loru dela datorie.

Ear atentiunea prin care esercitamu puterea vointiei nóstre nu produce numai unu efectu asupra invetiamentului, ci este si unu esercitiu salutaru pentru intarirea caracterului.

Cându ordinea intra in obiceiurile de tóte dilele, ascultarea datorita regulamenteloru scolare si profesorulu devine usióra, càci scolarulu simte cá ea este o necesitate absoluta pentru dènsulu insusi. Ear unde domnesce ordinea, domnesce si activitatea cu tendinti'a ei spre cele bune. Unde esista acésta activitate, de acolo de siguru a fugitu lenea cu tóte deprinderile ei cele rele, cu tóte consecințiile ei vatamatóre caracterului omenescu.

Cu unu cuvèntu ordinea este alf'a si omeg'a a unei scoli, care trebuie se dea róde bune, se formédie generatiuni patrunse de ideea binelui, otielite in virtute. Si numai asemenea generatiuni suntu in stare a lucrá cu sporu si cu priintia pentru patrie.

A infrànge ordinea scolarã e dar unu mare pecatu, atátu pentru elevi, càtu si pentru profesori. Invetiatorii mai alesu trebuie aci, cá si in modulu loru de a traí, se cugete cá ei trebuie se fia dinaintea eleviloru exemplulu viu a totu ce este bunu, càci atunci si disciplin'a scolarã se rédiema pe unica ei basa solida, pe respectu si pe iubire. Nici odata ei nu potu face prea multu in acésta privintia.

Parintii si profesorii trebuie se evite in modu absolutu ori-ce preteste prin cari s'ar produce o nerespectare a ordinei scolare. Asemenea preteste sgudue educatiunea si autoritatea scólei in bazele ei cele mai

intime, càci clatina a dóua cerinția capitala ce se adreséda scólei, cultulu adevèrului.

Amu nevoie se espunu dinaintea D-vóstra de ce iubirea adevèrului si faptuirea lui suntu nedespartite de scóla? La ce tinde tóta stiinti'a omenésca, de nu la cautarea si aflarea adevèrului? Dacã acésta nu devine o deprindere, o a doua natura, cumu vomu putea pasi in investigatiunile nóstre cu sigurantia; càci obiceiulu minciunei usioru se transpórta pe totu càmpulu activitatiei omenesci si ajunge a domina astfelu pe omu, in càtu elu singuru crede cá minciun'a e adevèrulu.

Ací mai multu decâtu ori unde se póte pipai legatur'a intima care esista intre invetiatura si purtarea morala. Unde esista minciun'a se introduce unu elementu eronatu in calcule si investigatiuni, spiritulu devine sicutu si elu cautã solutiuni nenaturale, nelogice, fiind-cã din capulu locului este abatutu dela adevèru, dela realitate.

Si in acésta sfera de actiune nu trebuie se nesócotimú nimicu. Celu mai micu neadeveru 'si are urmari necalculabile. Adevèrulu eternu 'si resbuna cumplitu in contr'a omului care 'i întórce spatele, fia chiar in gluma.

Unu copilu din lene nu vine la scóla; mai bine este se'si spue gresiala decâtu se gásesca unu pretestu pe care consciinti'a lui proprie 'lu condamna. Dar dacã acésta este reu pentru copilu, cu atátu mai reu este cându parintii loru s'ar încercá a acoperi pe copii cu asemenea preteste mincinóse. Ce se spunu despre profesorii carii ar' iscodi motive pentru a se putea absentá dela scóla, carii s'ar face cá credu cá au dreptulu la absente si carii pentru a se imprejmuí si mai tare dupa a loru parere, ar' càuta a face pe elevi se créda, cá si ei au dreptulu de a se absentá? Minciun'a este unita aci cu desordinea.

Resultatele inse suntu fatale, càci din diu'a in care aceste dóua vicii se stabilescu in scóla, putemu dice cá scól'a nu mai esista. Profesorulu care nu vine regulatu la scóla, care perde óre de prelegeri, mai inainte de tóte 'si perde prestigiulu, dar elu face totdeotata pe scolaru se créda cá órele cari 'i remànu suntu suficiente pentru a'i espune tóta materi'a ce este a se predá, prin urmare cá munc'a si silinti'a potu da pasulu fara nici unu pericolu placerei sau lenei, care imediatu facu eruptiune cu totu cortegiulu loru de rele obiceiuri. Dar cându profesorulu ar merge si mai departe a face din absentie regul'a vietiei lui, sau cându obiceiulu odata luatú s'ar impinge inca mai departe?

A fugi de adevèru si a se deda minciunei este iarasi unu mare pecatu in contr'a scólei si trebuie cá acolo unde elu ar fi inradacinatú se fia desradacinatú.

A trei'a cerinția ce suntemu in dreptu a face scólei este, cá ea se cultive si se intarésca in scolaru simtiementulu datoriei cá omu si cá cetatiénu. Respectulu ordinei si alu adevèrului usioru conduce la acestu tielu.

Ori in ce tiara amu traí, ori-cãrui poporu amu aparțineã, in ori-care cercu alu activitatiei omenesci ne-amu aflá, dator'i'a e nedespartita de noi, ea ne incunghióra cu niste cercuri numeróse, cari se atingu intre dènsule formându o mare tarie. Unde inse indeplinirea

datoriei p \acute{o} te mai usioru a se invetia si practica dec \acute{a} tu in sc \acute{o} la? De timpuriu si pe nesimtite datori'a devine placerea cea mai mare, c \acute{a} ci in indeplinirea ei g \acute{a} simu pacea si linistea suflet \acute{e} sca.

Datori'a face c \acute{a} sc \acute{o} l'a se devie centrulu activitatiei profesoriloru si a scolariloru.

Puncturile unghiulare ale edificiului scolaru suntu deci ordinea, adeverulu si datoria. Cugetati fia-care din D-v \acute{o} stra la consecintiele virtutiloru acestor'a, precum si la consecintiele viciiloru ce le sunt opuse.

Generatiunile conduse de simtiementulu profundu alu ordinei, alu adeverulu si alu datoriei vor fi tari, energice, nu numai pline de dorinti'a binelui, ci av \acute{e} ndu certitudinea de alu face. Munc'a loru e cu sporu, c \acute{a} ci ea se desv \acute{o} lta cu o sigurantia matematica.

Adeverulu e unulu si ordinea intaresce pasii facuti in simtiementulu si cunoscinti'a adeverulu. Minciun'a trage dupa sine diversitatea, desordinea si ovaesce c \acute{a} ndu intr'o parte c \acute{a} ndu in alta. Dar cine se soc \acute{o} te liberu de datorie, 'si-a perduto cararea in lume. Cine 'si ia de calauza minciun'a, desordinea si nesocotirea datoriiloru sale nu p \acute{o} te merge de c \acute{a} tu slabindu; \acute{e} r' o generatiune dedata loru e incapabila de fapte sanet \acute{o} se, fapte mari si gener \acute{o} se.

Mai alesu noi, poporu micu si intr'o positiune geografica grea, avemu nevoie de caractere otielite, in cunoscintia, in admiratiunea si in practicarea virtutiloru, pentru a nu slab \acute{i} nici dinaintea amenintiariloru, nici dinaintea ademeniriloru, pentru a pas \acute{i} cu sigurantia in desvoltarea n \acute{o} stra culturala.

F \acute{a} ra practic'a virtutiloru nu p \acute{o} te esist'a unu invatiementu seriosu, c \acute{a} ci tielulu acestuia este a aduce pe omu c \acute{a} tu mai apr \acute{o} pe posibilu de perfectiunea dumnedie \acute{s} ca; \acute{e} r' ac \acute{e} st'a f \acute{a} ra virtuti nu esista.

Acelor'a cari li se adres \acute{e} dia in int \acute{a} ia linie datoria de a apuca ac \acute{e} sta cale suntu parintii si profesorii. Se cautamu se damu copiiloru nostri si in ac \acute{e} sta esemplulu celu bunu. Se fimu severi cu ei pentru a nu'i las \acute{a} se alunece pe pot \acute{e} ci laturalnice; dar mai inainte de t \acute{o} te se fimu severi cu noi insine si se pastramu intiparitu in mintea n \acute{o} stra adagiulu amintitu:

Non scholae sed vitae discimus.

Elevi! Nu capatati premi \acute{i} pentru c \acute{a} ati invetiatu, ci le capatati c \acute{a} o imboldire c \acute{a} ve veti pune t \acute{o} te silintiele de a deven \acute{i} \acute{o} meni buni, virtuosi si laboriosi, neabatuti dela calea adeverulu si a datoriei.

Esemple vii avemu in Suveranii nostrii, c \acute{a} ci iubescu si protegu sc \acute{o} l'a si totu ce \acute{t} ine de ea. Traiasca dar Regele si Regin'a."

Portulu nationale la poporulu nostru romanu.

(Urmare din Nr. 10 si fine).

Care p \acute{o} te fi adeveratulu scopu la restaurarea portulu romanescu?

Nu cumv'a o simpla desiertatiune nationala, o rivalitate cu alte pop \acute{o} ra, o maimutiarie?

Nici-decum. Scopulu propagandei in fav \acute{o} rea portulu nationale este cu totulu altulu si acela multiplu.

Celu mai de frunte scopu ce urmarimu cu ac \acute{e} sta propaganda est \acute{e} inmultirea averei poporulu.

Fia-care pers \acute{o} na sanet \acute{o} sa, prin urmare si fia-care poporu are date dela D-dieu c \acute{a} te d \acute{o} ue capitaluri, sau vorbindu cu scriptur'a, doue talente, unulu in creeri, altulu in bratiale sale, \acute{e} ra spre intrebuintiarea loru 'i este daruitu timpulu vietiei. T \acute{o} te se facu in timpu, pe care anglii 'lu identifica cu banii, cu averea materiala vediuta si pipaita, de aceea dicu ei, c \acute{a} timpulu este banu si au t \acute{o} ta dreptatea.

Este f \acute{o} rte usioru pentru ori-care din noi c \acute{a} se presupunemu, c \acute{a} intr'unu poporu de diece mili \acute{o} ne de suflete se afla numai unu milionu de femei sanet \acute{o} se, maritate, cu prunci pu \acute{c} ini sau f \acute{a} ra prunci, si fete mari nemaritate, care t $\acute{o$ te lucr \acute{a} ndu cu m \acute{a} nile ori si ce, producu pe di o val \acute{o} re numai de c \acute{a} te 10 cruceri (25 centesime), cu t $\acute{o$ tele 10 mili \acute{o} ne de cruceri si adeca 100 de mi \acute{i} florini sau 250 mi \acute{i} de franci. Se mai presupunemu unu lucru \acute{e} ra si f \acute{o} rte usioru de cred \acute{i} tu, c \acute{a} si cum adeca acelu unu milionu de femei ar avea pentru sinesi numai c \acute{a} te o luna s'au 30 de dile libere preste anu, in care se p \acute{o} ta face lucru in val \acute{o} re totu numai de c \acute{a} te 10 cr. pe di, c \acute{a} stigulu ar' fi de trei mili \acute{o} ne.

Unu altu calculu. Betr \acute{a} nii de astadi daca intrau odini \acute{o} ra in casele locuitoriloru de stare mijlocie, cari cultivau pamentulu cu c \acute{a} te patru boi sau patru cai de hamu, vedeau c \acute{a} te o lad \acute{o} ia de cele mari vapsite, plina cu valuri de p \acute{a} nsa inalbita si cu albituri cusute, \acute{e} ra de cumva se aflau si fete mari in familii, se vedeau si c \acute{a} te d \acute{o} ue ladi de acelea, un'a destinata pentru fic'a de maritatu cu parafernaliile sale. Alaturea unu patu incarcatu cu c \acute{a} te 6—8 perini si pilote inplute cu pene; asia numite madratie abia erau cunoscute ici-colea pe la orasie mai mari. In paturi se mai vedeau straie sau ti \acute{o} le de l \acute{a} na, lepedee (lince \acute{o} le, cersiafuri) de c \acute{a} nepa. Pe culme sau cuieru intiepenitu de alungulu unui parete vedeai, dupa datin'a locala, merindari, cov \acute{o} ra, catrintie, fetie de mese, tieseturi pentru desagi si straitie, t $\acute{o$ te de l \acute{a} na. La \acute{o} meni mai cu dare de m \acute{a} na care \acute{t} inu oi mai multe, aflai c \acute{a} te o lada plina de panura alba si n \acute{e} gra, din care se croiau si se coseau sumane (tiundre, zeche), ci \acute{o} reci (imene \acute{i}), manecare si peptare, \acute{e} ra pe airea si glugi albe, largi, care la poporulu sat \acute{e} nu \acute{t} inu loculu mantaleloru dela cetati f \acute{a} cute din panurarii straine.

T $\acute{o$ te p \acute{a} nsariile si t $\acute{o$ te panurariile de ori-ce numiri le lucrau si g \acute{a} tiau pentru fia-care familia esclusivu nu-mai femeile romane, din t $\acute{o$ te acelea obiecte nimicu nu

se cumpără dela orasiu, nimic u. La familii numeroase si cu dare de mâna, unde erau prunci la casa si mam'a impresurata de ei, nu ajungea la toate lucrurile casei, acolo se aflau femei mai lipsite, inse foarte laborioase, care pentru câte o simbria prea modesta era bune bucurate ca se o ajute la tiesute si cusute, ca si la fermentatu de pâne si la fertu var'a pentru lucratori.

Ce valoare ati voi d-vostra se dati acelei colectiuni de pansarii si panurarii tieseturi si cuseturi din casele acelor tierani? Cu catu credeti d-voastre ca le-ati putea cumpara pe toate dela câte o singura familia? Cercati cu 100 fl. v. a. sau 250 de franci; eu inse nu cred ca vi le-ar da. Dara fia. Se punemu din 10 milioane ca si statisticii 4 suflete la o familia facu 2½ milioane de familii. Se alegemu din toate acestea numai 1 milionu de familii cu dare de mâna, averea lor in tieseturi absolutu necesarie casei $100 \times 1,000,000 = 100$ de milioane florini val. austr.

Amu exageratu ore? Cercati ca se provisionati cu tota imbracamentea, cu hainele de patu si cu toate celelalte pansarii pe unu milionu de familii, cumparandu-le cu bani numerati dela bolte si dela fabrice. Se cumparati inse marfa trainica, nici stambaria (bumbacaria arsa sau putreda), era panurele de lana se fia celu p-çinu asia de trainice, precum suntu postavurile cu care si imbraca Maiestatea Sa imperatulu si regele nostru pe ostasii armatei sale.

Este sciutu si cunoscutu, ca pana mai decurandu toate comunele rurale, chiar si cele orasiene mai mici avau in hotaru mai aproape de comuna canepisti, unde fia-care parinte de familia semená in câte o bucata de locu canepa veratica si tomnatica pentru familia sa, era apoi treb'a si dator'ia femeiloru de a o smulge, topi, usca, melitia, peptena, hecela, peria, torce, tortulu a'lu opari, a'lu navadi, a'lu tiese, pans'a a o inalb'i, a o croi si cose dupa calitatile ei pentru scopurile casei, a si pune in reserva; din prisosu a si vinde.

Multi economi fruntasi, ear mai alesu dintre parochii cei mai activi semenau si inu, pe care preotesele 'lu sciau tracta cu multa istetime si produceau pansa foarte frumoasa, prin urmare si scumpa. Amu cunoscutu preotese cu câte trei si patru fice, pentru care nu se cumpara nimic dela orasiu; ele nu purtau catrintie, ci rochii, toate inse tiesute, croite si cusute de manisioarele lor, dupa-ce totu ele se pricepu foarte bine si la vap-sirea tortului in câte 5—6 coloru de acelea, despre care dissertase onor. domnu parochu si profesoru S. Fl. Marianu din Bucovin'a cu ocaziunea alegerii sale de membru alu academiei romane.

La multime de comune, pe unde s'au facutu si se mai facu mereu commassatiuni si segregatiuni, configuratiunile geometrice s'au schimbatu foarte tare; gradine, canepiste, curechiste s. a. au trecut din proprietatea unor'a in a altor'a; adesea partile hotarului mai apropiate de comuna au trecut prin favoarea esceptionala in proprietatea fostiloru domni feudali, era hotarul ce vine in partitu la locuitorii comunei, este celu mai departatu. Hotarale au mai suferitu si suferu schimbari pe fia-care

di inca si prin vendiari si cumparari de veci cu dreptu de mostenire, de bunavoia sau de sila la toba, de candu legea vechea nevoiesia de „Aviticitate“, s'a desfiintiatu si acumu are dreptu ori-si cine, nobilu nenobilu, se cumpere pamentu si se'lu aiba drepta proprietatea a sa, se'lu cultive fia-care ori-cum i convine lui, se'lu si ingradesca daca are mai multe jugere la unu locu. Din toate acestea prefaceri agrarie inse nicidecum nu are se urmedie, ca de aci incolo agricultorii se nu mai samene canepa si inu in pamenturile lor si sutele de mii de familii se fia condamnate a si cumpara toate petecele si trentiele totu dela negutiatori si dela martiafoi de prin targuri, cu bani muiati in sudori crunte. Canep'a si inulu mai au si alta valoare mare pentru sementi'a lor oleiosa, alu caroru oleiu prospetu pe langa ce este foarte nutritoriu si mai sanetosu decatu unsoarele de porcu, se mai folosescu si de catre industriati si tehnici la productiunea diverselor manufacturi si fabricate. Mai in scurtu, cultur'a de canepa si de inu trebuie se fia considerata de catre economii nostri ca parte essentiala a economiei alaturea cu graulu si cu papusoiulu, chiar si in casu candu cinev'a nu ar avea trebuinta ca se si inbrace familia, ca ci pote nu o va fi avendu. Canep'a si inulu in starea lor nelucrata sunt o marfa foarte cautata si pretiuita in comeriulu Europei si alu Americi. Angli'a de exemplu trage canepa melitiata si hecelata de multe milioane din Russi'a nu numai pentru fabricele de pansarii, ci si pentru cele de sfore si de funerii necesarie mai virtosu la miile de corabii, care cutriera toate marile si toate riurile navigabili. Si ca se avemu sub ochii nostri si exemple mici de pre la noi, cunoscemu unu comerciantu in Brasiovu, care cumpara si vinde canepa in Romani'a si la funarii sasi din locu in valoare de 50,000 pana la o suta de mii preste anu. In orasielulu Codlea (Zeiden) cu vre-o 4500 de locuitori economii cei mai activi facu capitaluri mai alesu din vendiarea de inu cultivatu foarte bine, era femeile lor si facu bani frumosi din storsulu oleiului de inu, pe care'lu cumpara cu pretiuri bune femeile romane in posturile cele lungi orientale, atatu de acasa, catu si in piati'a Brasiovului. Din satele romanesci situate intre Oltu si Ternav'a-mare, catu tine dela Fagarasiu de vale pana catre Sibiu, catev'a case de comeriu din Brasiovu pana de curendu adunau pansari'a in pretiu de dieci de mii spre a o vinde in Romani'a. Totu asia este si cu panur'a de lana alba, ici-colea si negra tiesuta mai alesu de femeile din Sacele (Sapte-sate); care stau in tota Vinerea cu manufacturile lor cele trainice in serie respectabila pe piati'a Brasiovului, pre candu aici in Sibiu multe mame din Saliste, Tilisc'a, Mohu si alte catev'a comune romanesci facu dotea fetelor, copere si alte lipse ale familiiloru din vendiarea de manufacturi de ale lor, pansa de diverse calitati, camesi si pole cusute gata, stergare si invelitori, catrintie si siurtie, cingatori si fringhii, cioreci si pieptare de lana, valuri de panura s. a. s. a.

Eca dara ce insemnedia cultivarea portului nationale: Insemna tocm'a aceea la care tinde buna-ora chiaru

si guvernulu Maiestatii Sale in Ungari'a, rehabilitarea si incuragiarea industriei de casa la tóte popórale din statulu acesta. Nici-unu poporu din câte locuescu pe teritoriile vechiei Dacii si vechiei Panonii n'au avutu pâna acum industri'a de casa mai intinsa si mai multipla decâtu o avuse poporulu romanescu in tóte provinciile locuite de elu, si ambele sexe ale lui au inceputu a'si schimba si corci portulu numai dupa revolutiune sub preteste de nimicu, precum cà voru sè se presente mai civilisati; cà manufacturele din casa'i costa mai multu, cà portulu albu alu femeiloru romane prea cere grija multa; cere dieu acel'a, cà femeia se fia totdeauna spalata si curata, cà ce e dreptu, nimicu mai uritu si mai gretiosu decâtu o haina alba innegruta, patata si tavalita; inse tocm'a in acésta stà ascunsu misterulu acestui portu; elu cere apa multa si bratia resfrante pâna in cote.

Dupa tóte acestea nu ne indoimu intru nimicu, cà lectorii nostrii au intielesu pe deplin scopurile reginei, cà si pe ale tuturoru femeiloru din societatea mai inalta, cum si ale barbatiloru, cându insistu cu perseverantia pentru cultivarea portului romanu. Nu se intielege aci numai acelu portu de salónu, de parada, de luxu, care ni se presenta la diverse ocațiuni in societatea superióra, si care cu càtu este mai maiestritu, mai complicatu, mai abatutu dela originalele sale simple si naturali, prin urmare si focu de scumpu, cu atátu este si mai calificatu de a sparia, a instraina dela elu pe familii si a le inpinge cà se'si aléga altele din nemarginit'a varietate pe care offeru si chiaru inpunu tiranesce croitorii si modistele din Parisu, alu càroru gustu bunu sau si fórte reu, adesea desuchiatu, domina preste tóte popórele continentali si transmarine. Sub terminulu de portu nationalu se intielegu aci nu numai vestmentele purtate de barbatu si de femeia, ci tóta industri'a de casa produsa de bratale femeii romane si supraveghiata de ochii ei. Asia scopulu este, cà capitalulu bratiloru dela miliónu de femei, in parte si de barbati se lucre si se fructifice neincetatu, averea nationala se crésca insutitu si inmiutu, din aceea mijlócele de cultura adeverata se ajunga in tóte partile; familiile se invetie a càstiga neincetatu, sè se dedea si la unu traiu ceva mai bunu, la locuintie mai curate si mai sanetóse, sè se mai desvólte si gustulu; dieci de mií persóne mai lipsite se afle ocupatiune remunerata la familiile mai avute, sentimentulu valórei proprie nationali se prinda radecini totu mai afunde, scurtu se ne scimu demni de numele nostru nationalu, pe care ni'lu dàm noi insine de mií de ani in limb'a nóstra.

G. B.

Academi'a romana.

Anulu 1889—90.

A. Personalulu Delegatiunii.

Presiedinte alu Academiei Romane dlu *Kogalnicén M.*
Asesori (Vice-Presiedinti) din Sectiunea literara

dlu *Hasdeu B. P.* Din Sectiunea Istorică dlu *Ionescu N.* din Sectiunea Sciintifică dlu *Aurelianu P. S.*
Secretariu Generalu (pe 7 ani, 1884—1891), dlu *Sturdz'a D. A.*

B. Personalulu Sectiuniloru:

I. Sectiunea literara.

Presiedinte dlu *Maiorescu T.* (Bucuresci).
Vice-presiedinte dlu *Negrúzi I.* (Bucuresci).
Secretariu (pe 7 ani 1883—1890). dlu *Sionu G.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Alexandri Vasilie* (Parisu), *Caragiani Ioanu* (Iasi), *Chitiu Georghe* (Bucuresci), *Hasdeu B. P.* (Bucuresci), *Quintescu N.* (Bucuresci), *Romanu Alexandru* (Budapesta), *Sbiera Ioanu* (Cernauti), (2 locuri vacante).

II. Sectiunea istorica:

Presiedinte dlu *Urechia V. A.* (Bucuresci).
Vice-pres. dlu *Papadopolu-Calimachu A.* (Tecuci).
Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Maniu Vasilie* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Babesiu Vicentiu* (Budapesta), *Baritiu Gheorghe* (Sibiiu), *Ionescu Nicolae* (Iasi), *Kogalnicénu M.* (Bucuresci), *Marianu S. Fl.* (Sucev'a), *Marienescu A. M.* (Buda-Pest'a), *Melchisedecu P. S. S. Ep.* (Romanu), *Odobescu A.* (Bucuresci), *Sturdz'a D. A.* (Bucuresci).

III. Sectiunea sciintifică:

Presiedinte dlu *Kretzulescu N.* (Bucuresci).
Vice-presiedinte dlu *Falcoianu St.* (Bucuresci).
Secretariu (pe 7 ani 1886—1893) dlu *Stefanescu Gr.* (Bucuresci).

Membrii: domnii *Aurelianu P. S.* (Bucuresci), *Bacaloglu Em.* (Bucuresci), *Cobălcescu Gr.* (Iasi), *Felix Dr. I.* (Bucuresci), *Ghic'a Ioanu* (Londra), *Poni Petre* (Iasi), *Porcius Florianu* (Rodna), *Teclu Nicolae* (Viena).

C. Personalulu Comisiuniloru.

I. Comisiunea permanenta a Bibliotecii Membri: dlu *Sionu G.*, secretariu alu Sectiunii literare, dlu *Maniu V.*, secretariu alu Sectiunii istorice, dlu *Stefanescu Gr.*, secretariu alu Sectiunii sciintifice.

II. Membru conservatoru alu colectiunii numismatice: dlu *Sturdz'a D. A.*

III. Comisiunea pentru cercetarea càrtiloru tiparite intrate la concursu pentru:

Premiulu *Nasturelu-Herescu* din seri'a B, de 4,000 lei, destinatu celei mai bune càrti in limb'a romana, cu conținutu de ori-ce natura, tiparita dela 1 Ianuarie pâna la 31 Decembre 1889; si

Premiulu Statului *Lazaru* de 5000 lei, destinatu unei càrti scrise in limb'a romana, cu conținutu sciintificu, care se va judecá mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1888 pâna la 31 Decembre 1889, sau celei mai importante inventiuni sciintifice facute dela 1 Ianuarie 1888 pâna la 31 Decembre 1889.

Membrii: din Sectiunea literara:

Domnii: *Hasdeu B. P., Maiorescu T., Quintescu N.*
din Sectiunea istorica:

Domnii: *Baritiu G., Ionescu N., Papadopolu Calimachiu A.*

din Sectiunea sciintifica.

Domnii: *Bacaloglu Em., Kretzulescu N., Stefanescu Gr.*

IV. Comisiunea pentru cercetarea lucrarilor prezentate la concursul premiului statului Eliade-Radulescu de 5,000 lei, pe anulu 1890:

„Istoria scóleloru in tierile romane in prima jumetate a secolului XIX pàna la anulu 1864“: *Ionescu N., Sturdza D., Urechia V. A.*

V. Comisiunea pentru cercetarea càrtiloru didactice, cari se voru presentá la concursul Premiului Asociatiunei Craiovene pentru desvoltarea invetiamentului publicu, de 1500 lei, pe anulu 1890: *Caragiani I., Odobescu A., Poni P.*

VI. Comisiunea pentru càrtille didactice din fondulu Ioanu Fetu: *Aurelianu P. S., Stefanescu Gr., Sturdza D.*

VII. Comisiunea pentru revisuirea Regulamentului generalu: *Brànzea Dr. D., Maiorescu T., Sturdza D.*

VIII. Comisiunea pentru explorarile dela Cucuteni: *Cobàlcescu Gr., Papadopolu-Calimachiu A., Stefanescu Gr., Urechia V. A.*

Propunerea si proiectulu dlui Vas. Al. Urechia.

memburu alu academieii, senatoru, profesor, fostu ministru alu instructiunei publice, facuta la senatu in interessulu sciintiei istorice si pentru desteptarea consciintiei nationale.

Domniloru senatori!

Grij'a de monumentele trecutului este, pentru popórele pline de vitalitate, o necesitate a propriei loru desvoltari, càtu si o trebuintia sciintifica culturala.

Desbaterile provocate daunadi de onor. D. Stefanu Grecenu asupr'a bisericei Sarindarului si atentiunea ce a datu Senatulul acestoru desbateri, 'mi au permis se credu sositu momentulu, càndu Romani'a simte necesitatea a'si da o legé pentru ingrijirea monumentelor sale de ori si ce categorie.

Inca din 1881/82 amu atrasu atentiunea Camerei deputatiloru asupr'a acestei necesitati si amu si fostu isbutitu a aduce la votulu aprópe unanimu alu acelei Camere, in siedinti'a sa dela 3 Februarie 1882, unu proiectu alu meu de lege pentru infiintiarea unei comisiuni insarcinata cu „*conservarea monumentelor nationale*“.

Acestu proiectu de lege, votatu de Camera, a fostu apoi adusu in desbaterile Senatului, dar schimbarile su-

pra-venite in persónele de pe banc'a ministeriala au facutu se remàna proiectulu de lege in cestiune uitatu in cartónele nóstre dela Senatu.

Astadi avemu la ministerulu de culte si instructiune publica unu barbatu de competinti'a càruia nimeni nu se induoiesce. Faptulu cà unu membru din Parlamentu, ori-care, s'ar decide a usiurá complexá lucrare a acestuiu competinte ministru, nu póte alterá in nimicu propriile merite ale acestuia. 'Mi place a crede cà D. Maiorescu va vedea cu placere hotarirea ce iau de a readuce pe calea initiativei parlamentare, in desbaterile Senatului, unu proiectu de lege, ce — negresitu — nu ar lipsi D-sa insusi a ni'lu aduce, dèca unu ministru, fia elu càtu de capabilu, ar putea face totu ce astèpta dela noi tier'a. Cacacteristic'a adeveratului meritu este acesta, de a nu fi ofuscatu de nazuintiele altor'a sprè a lucrá. Si D. ministru alu cultelor si instructiunei publice, de siguru va vedea cu simpatie nazuintiele mele, ale unaj amicu neinsemnatu, dar zelosu si devotatu alu culturei romane, si va sprijini si povatiui cu sfátulu si autoritatea sa mare aceste nazuintie.

*

Proiectulu ce amu onóre a propune studiulu D-vóstre, D-loru senatori, nu este acelu dejá votatu de Camera in 1882, ci multu adausu si modificatu, dupa nouele trebuintie asupr'a càrora 'mi amu fixatu atentiunea, cu ocaziunea studiiloru mele istorice, dela 1882 încóce.

Proiectulu meu de lege pentru instituirea unei „*comisiuni conservátore a monumentelor nationale*“ are in vedere:

- a) Monumentele de ori-ce specie, cu referintia la istori'a natiunei romane si a solului ce ea ocupa;
- b) Bisericile si monastirele, si
- c) Organizarea unei tabule generale teritoriale.

*

Ori càtu de seraci, suntem in monumente de natura curatu istorica, totu sunt càtev'a resturi si ruine, cari au scapatu de casmaua ignorantiei trecute. Monumentele daco-romane si cele proprii, cà la Cetatea Némtilului, ruinele dela Tèrgoviste, Cerdaculu lui Ferent, Crucile lui Resvan si mormintele multoru domni, se cuvine se fia mai bine ingrijite. Astadi cine se ocupa de ele in modu atentu, piosu, afectuosu? Silinti'a *culturii ministru* de a le protege nu a fostu o lucrare urmarita si nu a avutu efectulu doritu, pentru-cà mesurile ce s'au luat cu referintia la aceste monumente, nu au fostu pe *temelie de lege*.

Proiectulu meu de lege are, deci, in vedere asemenea monumente de natura curatu istorica.

*

Documentele cele mai pretióse si cele mai domiritu si luminos graitóre ale istoriei nóstre sunt, cum ve spunea si dlu Stefanu Greceanu, bisericile, monastirile ridicade de Domnii nostri, mai adesea intru amintirea unui gloriosu resboiu facutu pentru aperarea tierii. Temeliile multor'a din altarele nóstre zacu pe osemintele

celoru cadiuti pentru apararea dreptatiei, a patriei, a romanitatiei.

Voiu adaugi ca monastirele si bisericile noastre sunt aproape si unicele manifestari ale culturii, ale dezvoltarii simtiului pentru frumosu, pentru arta alu strabunilor nostri.

Din acestu indoitu punctu de vedere — fara a mai ne referi la simtiementulu posteritatiei, alu religiositatiei — este de asteptatu, este de pretinsu, ca si guvernul si individe se ingrijisca din ce in ce cu mai multa atentiune de acele biserici si monastiri, cari presinta caracterele unui monumentu nationalu, fia istoricu, fia de arta.

Unu regulamentu domnescu a intervenitu in acestu sensu inca din 1874; dar lasa ca acela este incompletu, apoi nici a pututu pune stavila maniloru sacrilege, cari, sub unu pretextu ori altulu, fia chiar sub cuventu de imbunatatiri si restauratiune, au alteratu, ori profanatu, candu n'au nimicitu chiar, mai multe din cele mai frumoase monumente ale artei romane.

N'asi avea, spre a ilustra asertiunea mea, de catu se amintescu ceea-ce in anii din urma s'a petrecutu chiar sub ochii guvernului, chiar in Capitala tieei, cu pretinse restaurari, ca a bisericiloru Stavropoleos, a Schitului Magurenu, etc. In loculu minunatei si originalei biserice a Schitului Magurenu s'a ridicatu o biserică fara absolutu nici o valoare artistica.

Este urgentia pentru unu proiectu de lege, care, *clasandu tote manastirele si bisericile in monumente nationale artistice ori istorice*, se oprisca pe viitoru atingerea loru de mani profanatoare, cari in loculu manifestatiuniloru originale ale gustului architecturalu, sculpturalu si picturalu strabunu, se ne dea — ca la Schitului Magurenu — composite de stiluri baroce, priveliste de ziduri cari n'au alta aspiratiune decatu a fi prospetu muruite de tencueli si de vapseli tipatoare si de acoperisiuri, cari substituite acoperisieloru si turlorulu pururea originale ale artei vechi, se resfatia pretentioase si ridicole sub tinicheaua ce oglindesce la lumin'a soarelui decaderia gustului nostru nationalu.

Proiectulu ce amu onore a ve propune, voiesce se impiedice pe viitoru macar asemenea profanatiuni.

*

Intre documentele istorice sunt a se socoti si uricile, hrisovele, actele de ori-ce natura, cu referintia la posesiuni de imobile.

Codulu civilu in vigore, urmarindu unu eminentu scopu, acela de a regularisa definitivu proprietatea de imobile in tiara, a hotaritu ca este perfecta ori-ce stapanire documentata linistita pe 30 de ani din urma. Acest'a bine chibzuita, din respectu economicu, dispoziitiune a codului civilu, a facutu inutile vechile hrisove si zapise ale proprietatii.

Apoi acele zapise si hrisove sunt cele mai luminoase documente ale istoriei noastre. In asemenea acte putemu afla respunsurile cele mai lamurite la tote intrebarile de cronologie, de familie, de institutiuni administrative, juridice si in genere de ori-ce categorie. Ba chiar multe din aceste documente sunt pline de infor-

matiuni precioase despre faptele si resboiele Domnilorulu nostri, pe langa ca numai prin ele putemu face istoria nomenclaturei noastre topice.

Cum nu putemu decatu a aproba punctulu de vedere alu legiuitorulu, care a marginitu documentarea proprietatii la 30 de ani de ultim'a stapanire, noi ceramu, prin proiectulu nostru de lege, se asiguramu si neperdere — ca inutile — a vechiloru documente. Spre a atinge acestu scopu propuiu organisarea, sub *comisiunea conservatoare monumentelor nationale*, dupa pild'a vecinei tieri Austri'a a unei *tabule teritoriale*. La acesta tabula, in modu *obligatoru*, dar scutitu de ori-ce spese pentru proprietari, acestia voru presinta, in terminu hotaritu spre inscriere, decopiere si respectivu traducere, tote zapisele si hrisovele, inscristurile vechi ale proprietatii lor.

Eu speru ca, daca propunerea mea va avea onorea se se renduiasca la comisiunea de 5 prevediuta de regulamentulu nostru, vomu avea in acea comisiune unu colegu mai familiarisatu decatu mine in legile civile, care va afla mijloculu prin care presintarea la tabula a vechiloru documente ale unei proprietati, se nu lase proprietariulu nici o sfiala, ca inscrierea acelor acte ar putea da cuiva ocaziune de a invalui proprietatea in veri unu procesu; din capulu loculu, eu — intemeiatu pe codulu civilu, — afirmu ca acestu faptu nu pote fi posibilu, deca tabul'a nu cere presintarea veri-unui documentu mai recentu decatu anulu 1800.

*

Nu potu, domnilorulu senatori, in acesta propunere grupa detaliile proiectulu de lege. Le voiu aduce inaintea comisiunei D-vostre deca, repetu, propunerea mea va avea onorurile unui votu simpaticu afirmativu alu D-vostre si va fi recomandata studiulu comisiunei regulamentare.

Se cade totusi se adaugu, ca nici latura budgetara a proiectulu meu nu va fi anevoioasa, de ore-ce in comisiune eu credu se se introduca aproape exclusiv membru onorifici din Academie, din invetiamentu si din ministerulu cultorulu si instructiunei publice.

Terminu, plinu de sperantia in reusit'a propunerei mele, dupa-ce amu vediutu, mai ieri inca, aspectulu seriosu si cultu alu senatulu in desbaterea provocata acf de onorabilulu nostru colegu D. St. Grecenu.

V. A. Urechia.

Diagnosele Cryptogamelorulu vasculare, care provinu spontanu in Transilvania.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinulu coronei de feru class'a III., vice-capitanu emerit.

Numerulu acestorulu cryptogame e in proportie cu plantele phanerogame spontanee ale Transilvaniei forte micu, abia 2%. Cu tote acestea, astfelu de plante sunt botanistiloru indigeni mai puçinu cunoscute, din cauza, ca organisatiunea lor difera esentialminte de plantele phanerogame, prin urmare se recere unu studiu specialu pentru acelea.

La descrierea acestor plante m'au indemnau d'ouă îndepărtări: despre o parte, că se facu posibilu aceluor, cari se ocupa, sau se voru ocupa în viitoriu cu flor'a acestei țări, a le putea în mai deapropie cunoaște, a le determina, iară despre alta parte, că se contribuiescu și eu, câtu de puțin, la literatur'a română prin introducerea de termeni tehnici proprii științei botanice, cari altcumu ar rămânea necunoscuți.

Sub numirea de Cryptogame în genere se înțelegu acele plante, ce nu posedu organe sexuale vizibile cu ochii liberi după modelulu celor dela plantele phanerogame și care și în respectulu organizațiunii lor stau pe unu grad mai inferioru.

Linné a numitu aceste plante *Cryptogamia*, adică cu fructificare întru ascunsu, presupunându, că organele lor de generațiune nu sunt cunoscute. Acestea se mai numescu și *Agamae*, adică plante cu căsătorie clandestină sau și *Acotyledones*, pentrucă semintele lor (sporii) nu posedu cotyledoni, că celea dela phanerogame.

Cryptogamele se dividu în două grupe mari: în cryptogame *vasculare* și în cryptogame *celulare*.

La celea vasculare este corpulu lor compus din țesutura celulară și din fasciculi vasculari, iară la celea celulare consista numai din țesutura celulară.

Obiectulu acestei scrieri formă numai Cryptogamele vasculare, ce sunt până acum cunoscute că provenitoare în Transilvani'a. Celea celulare, fiindu despre o parte multu mai numeroase, iară despre alta parte mai puțin scrutate, prin urmărire în cea mai mare parte încă necunoscute, rămân afară din cadrulu acestui tractatu.

Organele, prin care se reproducu cryptogamele vasculare, consista din nescari globulele foarte mici, ce se numescu *Spori*. Acești spori consista din o masă mucilaginoasă, uneori granuloso închisă în o membrană simplă, ori și dublă, înse fără urma de cotyledoni. Sunt spori mari (macrospori) și spori mici (microspori).

Acești spori, cari reprezintă semintele dela plantele phanerogame, sunt închisi în unu feliu de capsule sessile ori și pedunculat, ce poartă numirea de *Sporangii*. Uneori acestea sporangii sunt închise în unu organu coriaceu ori membranaceu, globos ori ovalu, care se numescu *Sporocarpium*. Sporocarpiumele corespund fructelor dela phanerogame.

La o parte însemnată dintre plantele, ce se voru descrie mai la vale, sunt sporangiumele aglomerate în grupuri separate, ce se numescu *Sori*. Acești sori sunt la celea mai multe genuri înveliți cel puțin în începutu prin unu velu subțilu și membranaceu, care mai târziu se desface și care poartă numirea de *Indusiu*.

Din spori se desvâltă pe timpul germinatiunii lor unu corp propriu (intermediar), ce se numescu *Prothaliu* sau *Proembriion*, pe care se produc ori ambele organe sexuale: *Anteride* și *Archegonii*, ori și numai unulu din acestea organe.

Anteridele conțin numeroase *Spermatozoide*, care corespund staminelor (organelor sexuale masculine dela plantele phanerogame), iară archegoniile, care corespund pistilelor (organelor sexuale feminine), conțin nescari globulele, din care după-ce devin fructificate prin spermatozoide, se produc plante noi, ce poartă sporangii, pe cându prothaliulu pere.

Prin această procedură de regenerațiune încă se deosebescu cryptogamele de phanerogame, fiindcă la acestea din urmă se produc plante noi fructifere imediatu din semintie.

Pentru a crea o uniformitate în descrierea plantelor și a nu da locu la înțelesuri ambigue și contradicătoare, încă renumitul Linné a introdus așa numiti *termeni tehnici* în știința botanică, prin care să se desemne cu precizie și pe scurt diversele caractere și forme morfologice ale plantelor.

Linné, care a scris în limbă latină, a numitu conținutul acestor termeni „*terminologie botanică*” sau și „*limba botanică*”.

Cu timpul parte s'au înmulțitu acești termeni, parte li s'a datu alta semnificațiune.

O asemenea procedură s'a introdus și în celelalte limbi culte ale Europei: în limbă franceză, engleză, germană, italiană, etc.

Necesitatea unei terminologii în limbă română e cu atât mai simțită, cu câtu pentru unu însemnatu număr de caractere și de forme nici nu există cuvinte populare; de aceea, că se evitu circumscrieri, care s'ar fi repetatu foarte desu, m'am folosit și eu de acești termeni, ce sunt usitați în limbă latină, acomodându-i limbii române.

Că se poată fi înțeles acești termeni, urmăzând aici o scurtă explicare, de sine înțelegându-se, că numai în câtu se referesce la plantele ce se descriu.

Fia-care *foie* sau *frunză* consista din două părți: din partea inferioară, adică din o cotilită, care de comunu e mai subțire și mai multu mai puțin rotundă și care se numescu la plantele phanerogame *Petiolu* iară la celea Cryptogame *Stipite*, apoi din partea superioară, care e de comunu mai lată și esplanată, și care poartă numirea de *Lamina*.

Cându lamină a nu e diviză, se dice a fi foia sau frunza *întregă, simplă*.

Lamină a întregă poate fi înse pe margini *dentată, serrată, ori crenată*. În toate acestea cazuri nu potu patrunde incisiunile (taieturile) mai profundu de a 4-a parte din jumătatea latitudinii laminei.

Se dice a fi:

dentat, cându dentii sunt la vârful acut și nu îndreptați spre vârful laminei;

serrat, cându dentii la vârful acut sunt îndreptați spre vârful luminei ori au asemănare cu dintii dela unu ferestru;

crenat, cându vârful dinților e rotund sau rotundat, nu acut (nu ascuțit).

Duplicat-dentat, duplicat-serrat și duplicat-crenat se dice atunci, cându fia-care dintre acestea felii de denti mai poartă pe spatele sale câte unu dente o seratură sau o crenă.

Dacă incisiunile patrundu până către a treia parte din jumătatea latitudinii laminei, iară segmentele sunt de comun cam late și la vârful obtuse sau rotundate, se dice a fi lamina *lobată*.

Spatulu între lobi, dacă e la basă acestora rotundat, se numescu *sînu, sînuri*.

Terminii: *Denticulat, serrulat, crenulat, lobulat arat* o formă diminutivă.

Cându lamin'a nu e nici dentata, serrata, crenata sau lobata, se dice a fi: *de totu intréga*.

Cându incisurile pãtrundu pãna cãtra mijloculu dela jumãtatea latitudinei laminei sau si puñnu mai profundu, se dice a fi lamina, sau in genere fôia, frundia: *penatifida*, iara cându patrundu pãna la nervulu mediu sau aprópe de acestu nervu, se dice a fi *penatpartita*.

Segmentele acestoru lamine se numescu propriaminte *lacinii*, cu preferintia daca sunt mai inguste si la vèrfu acute. De multeori inse se desémna acestea lamine si cu terminulu generalu de *segmente*.

Fôie s'au frundia penata (simplu penata) e aceea, la care nervulu mediu alu laminei e transformatu in o coditia, ce se numesce *Petiolu comunu* (primariu) si acesta pórtã pre ambele sale laturi oposite dóue ori mai multe foliôle intre sine deplinu separate, care se numescu cu deosebire la cryptogamele vasculare: *Pene (Pinnae)*, pentru-cã lamina (sau frundia) are asemenare cu o péna.

Fôie s'au frundia bipenata (duplicatu-penata, duplu-penata) se numesce aceea, alu cãrei petiolu comunu primariu e divisu in petioli comuni secundari (divisiune secundare) si acesti petioli secundari pórtã foliólele, care au numirea de *Penule (Pinnulae)*. Acestea penule incepu de comunu immediatu in bas'a petioliloru comuni secundari.

Cându inse la acesti petioli comuni secundari penulele nu incepu immediatu la bas'a loru, ci dupa unu intervalu óre care (care corèspunde cu unu atare intervalu alu petiolului comunu primariu lipsitu de petioli secundari), se numesce fôia sau frundia: *ternatu-bipenata*.

Fôie s'au frundia tripenata (triplicatu-penata, triplu-penata) e aceea, la care si petiolii secundari sunt divisi in petioli tertiaru (divisiune tertiarã), si acesti petioli tertiaru pórtã penulele.

Se intielege de sine, cã foliólele sau penele si penulele inca potu fi de totu intregi, sau si dentate, serrate, crenate, lobate, penatifide, penatpartite (laciniate).

Se numesce:

Spica (spice) acea inflorescentia (ordinarea si situati'a generala a floriloru, fructeloru, sporangiiloru, pre tulpina si pre celealalte organe, ce le pórtã, in cãtu nu provinu solitari in axilele foiloru adeverate), la care mai multe flori, fructe, sporangii sunt sesiile longitudinalminte pre unu peduculu*) comunu. De es. la grãu, secara.

Panicula, cându pedunculu comunu primariu e prelungitu si la diferite inaltimi divisu in pedunculi secundari s'au si tertiaru si acesti pedunculi (pediceli) pórtã florile, fructele, sporangiile. De es. la ovesu.

distice, cându foile, florile, fructele, sporangiile sunt dispuse la vedere in dóue serii oposite.

tetrastice, cându acestea organe sunt dispuse in patru serii. In ñnutulu de aci se folosescu terminii: *in dóue muchi*, *in patru muchi*.

verticilatu, cându trei, ori mai multe flori, foi, rami, ramurele se afla situate cu bas'a loru in jurulu unui organu comunu totu la aceeasi inaltime.

*) La flori, fructe, sporangii se numesce coditi'a acestor'a *Pedunculu*, iara la divisiunea secundara si tertiarã *Pedicelu*, *Pediceli*. Uneori la Cryptogamele vasculare se dice in locu de pedunculatu: *stipitatu*.

Rhizoma, acea parte infima a tulpinei sau a stipitelui, care in forma de radacina se tãraie prin pamèntu, de comunu in linie orizontala.

fasciculatu, cându mai multe flori, foi (frundie) rami, ramurele emitu dela o axie comuna, unde stau indesuite.

glomeratu, daca acestea organe stau intre sine preste totu indesuite.

terminalu, ce se afla la vèrfulu unei tulpine, ramu, ramurele, fôie sau frundie.

articulatu, ce consiste din dóue ori mai multe bucati suprapuse si deplinu intrunite si pre la inchiaturi de comunu mai multu mai puçinu ingrosiate.

Bucatile dintre inchiaturi se numescu *Internodii*.

Fibre, organe lungi si filiforme, ce emitu din radacina si patrundu in pamentu in directiune verticala.

repentu, se dice despre aceea tulpina sau despre acei rami, ce jacu asternuti la pamentu si emitu radacini in intrég'a loru dimensiune. Uneori se desémna cu acestu terminu si acelea radacini, care ca rhizome se afla aprópe de suprafati'a pamentului emitendu fibre.

perenalu, se referesce la plãntele lemnóse, sau si la acelea plãnte erbace, alu caroru radacini duréza mai multi ani in pamentu, pre cându tulpinele supraterranee peru in totu anulu si iarasi resaru altele nóue din aceeasi radacina.

radicantu, se dice despre acelea plãnte, care prin ajutoriulu de radacinutie se sustñnu pre alte plãnte streine, sau si despre acelea, care in partea, in care jacu la pamentu, emitu radacinutie.

Bractee, acelea foitie, mai adeseori fórtè mici si subtile, ce sunt situate immediatu la bas'a unei flóre sau la bas'a sporangiiloru, ori si in apropiere de acestea organe si se deosebescu de celealalte foi ale acelei plãnte prin form'a, dimensiunea si de multeori si prin colórea loru.

Squame, acelea foitie mici, care dupa consistenti'a si form'a loru au incãtva asemenare cu solzii pesciloru.

Palee, la Cryptogamele vasculare unu feliu de peri tare complanati, la basa dilatati, fórtè subñiri si lungu — acuminati, de comunu brunu ori palidu si deodata lucitori.

Involucru, unu feliu de invalidóre consistenta din un'a, dóue ori mai multe foitie, ori si bractee, separate ori si intre sine concrescute, ce sunt situate simetrice la bas'a pedunculiloru floriloru sau la bas'a soriloru, si nu se potu considerã nici de calice nici de perigonu.

Vaginã, unu organu tubulosu, ce infasiura tulpin'a sau ramii in forma de inelu. Acestu organu se produce prin concrescerea unui verticilu intregu de foi diminuate.

fastigiatu, cându ramii sau pedunculi floriloru (sporangiiloru), ce emitu din diferite puncte supraposite, ajungu cu vèrfurile loru la aceeasi inaltime.

dichotomu, cându tulpin'a, ramii, ramurelele sau alte organe sunt divise de repeñite ori totu cãte in dóue parti (córne).

furcatu, cându acésta divisiune are locu numai o singura data (nu de repeñite ori).

(Va urmã).

PARTEA OFICIALA.

Nr. 119/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in sedinta dela 9 Maiu n. 1889.

Presedinte: G. Baritiu. **Membrii presenti:** Ioanu Popescu, Elia Macellariu, P. Cosm'a, I. V. Russu, Dr. Il. Puscariu, I. Hannea, B. P. Harsianu, Gerasimu Candrea cassariu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 41. M. Candrea studentu de class'a IV la gimnasiulu romanu din Bradu, si stipendiatu alu Asociatiunii transilvane, 'si legitimédia sporiulu făcutu in studii in semestrulu I, alu anului scolariu curentu. (Ex. Nr. 54/1889).

— Spre sciintia. Testimoniulu substernutu 'i se retrimite stipendiatului cu aceea, că stipendiulu 'i se lasa si pe viitoriu in folosire.

Nr. 42. D-nulu Robert Gutt antestatatoriulu vecinatati din suburbiulu-josefinu intemeiatu pe §. 16 din statutulu pentru vecinatati alu cetatii Sibiului, ne recerca a incuvintia dreptu contribuire in scopulu sustinerii vigliei de nópte din vecinatate si pentru edificiulu scolariu, altfelu scutitu de dare, dupa-care se mesura, conformu statutului, numitele contribui, aproximativu sum'a de 5 fl. v. a. la anu, motivandu indreptatirea recercarii cu aceea, că numit'a contribuire se ridica dupa tóte edificiile scutite de dare aflatóre in vecinatate (Ex. Nr. 77/1889).

— In vederea, că Asociatiunea contribue la sustinerea vigliei de nópte in vecinatate pentru edificiu propriu de cátra strad'a morii Nr. 8). cu o suma considerabila; in vedere că edificiulu scolariu alu Asociatiunii, abstragendu dela aceea, că pentru menitiunea ce o are, e scutitu de dare, este situatu in curte inapoi, si nu 'i in spre strada: comitetulu nu afla a satisface amintitei recercari antestatatorului vecinatatii din suburbiulu-josefinu.

Nr. 43. On. Directiune a insotirei de anticipatiuni si creditu „Hunedóra“ in Dev'a, incunoscintiaza comitetulu, că adunarea generala din acestu anu a numitei insotiri a votatu pe sém'a scólei de fete a Asociatiunii sum'a de 15 fl. care suma s'a si transpusu la cass'a Asociatiunii. (Ex. Nr. 115/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avendu a se adeveri primirea sumei votate.

Nr. 44. Secretariulu II. alu asociatiunii raportédia că, in urm'a informatiuniloru ce le a primitu dela D-nulu presedinte alu Asociatiunii parintele tinerului Andreiu Borgovanu, studentu de clas'a I gimnasiuala, cáruia prin conclusulu comitetului dto 27 Octombrie 1888 Nr. 335 Nr. prot. 162 'i s'a fostu votatu stipendiulu de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea Galliana si din considerarea, că se trage din famili'a fundatorelui, stramutându-se, dimpreuna cu parintii sei, cu domiciliulu in Bucuresci, a renuntyatu la numitulu stipendiu, si propune:

a) stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se declara de vacantu, avendu a se conferi si pentru anulu scol. curentu;

b) in vedere, că intre numerosii tineri, cari au reflectatru la acestu stipendiu atunci, cându acela s'a conferitu tinerului A. Borgovanu, s'a aflatu si Ioanu Mog'a stud. de classa II la gimnasiulu de statu din Sibiú, carele in considerarea atestatorulu sale si mai alesu in considerarea starii sale familiare, ar fi avutu cele mai multe sianse pentru obținerea acestui stipendiu, pentru casulu, cându nu s'ar fi aflatu intre concurenti nimenea, carele sè se traga din famili'a fundatorelui, in vederea, că numitulu Ioanu Mog'a prin hãrtia dto 8 Martie a. c. si-a renoitu cererea, pentru de a 'i se placida stipendiulu din cestiune pentru casulu, daca ar veni in vacantia: stipendiulu de 60 fl. v. a. din fundatiunea „Galliana“ se confera, si fara a se mai escrie concursu, tinerului Ioanu Mog'a. Membrulu P. Cosm'a face urmatóre propunere: Considerandu; că stipendiile „Asociatiunii“ se potu conferi numai in urm'a concursului publicatu in organulu Asociatiunii, propunu, că pentru acestu stipendiu devenitu vacantu, sè se escrie concursu cu terminu scurtu, ér' suplic'a noua a tinerului Ioanu Mog'a sè se pastreze si sè se resólve deodata cu cele intrate la terminu. Punendu-se la votu: (Ex. Nr. 79/1889).

— Se primesce din propunerea secretariului numai partea cuprinsa la punctulu a) dimpreuna cu propunerea facuta de membru P. Cosm'a.

Nr. 45. Directiunea dela scól'a civila de fete cu internatu a Asociatiunii prin hãrtia dto 1 Maiu a. c. Nr. 52 substerne spre revisuire procesulu verbalu, luat in conferinti'a dela 29 Aprilie a. c. a corpului didacticu dela numit'a scóla. Din procesulu substernutu se vede intre altele:

a) că invetiatoriulu Mihaiu Pèrvu, avendu in vedere conclusulu comitetului Asociatiunii dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prt. 37 referitoriu la depunerea din partea invetiatoriloru angagiati la scól'a Asociatiunii a examenului prescristu de calificatiune, si nefiindu siguru, daca va fi sau nu numitu definitivu in functiunea ce o ocupa, si daca in urmare va primi sau nu remuneratiunea, ce i s'a pusu in perspectiva prin aretatulu conclusu alu comitetului, declara că nu se va duce la facerea numitului examenu, si altfelu avendu densulu, pe bas'a calificatiunii sale si a legii, dreptulu de a mai servi inca unu anu cá invetiatoriu provisoriu fara examenulu prescristu; si in fine

b) că, totu cu privire la citatulu conclusu alu comitetului, invetiatorulu Dr. V. Bolog'a se declara că va face examenulu prescristu, si in fine

c) că invetiatorulu P. Spanu 'si reserva a da o declaratie in scrisu cu privire la provocatulu conclusu alu comitetului.

In legatura cu acestu procesu verbalu directiunea dela scól'a Asociatiunii substerne si hãrti'a dto 27 Aprilie a. c. a invetiatorului P. Spanu, in care numitulu invetiatoriu, aretandu motivele, ce 'lu au indemnatu se céra unu concediu mai lungu in scopu de a face examenulu prescristu de calificatiune, declara, că numai asia va putea merge spre a face examenulu numitu, daca, cu abatere dela conclusulu luat 'i se va acordá unu concediu cu incepere dela 8 sau 10 Maiu n. a. c. (Ex. Nr. 114/1889).

Avendu in vederé, că in urm'a declaratiunii făcute de invetiatorulu M. Pèrvu, numai dóue din puterile didactice ale scólei se voru duce spre a face examenulu prescristu de cua-

lificațiune și că și dintre acestea numai una reclama unu concediu mai lungu și că astfel, putându-se mai cu înlesnire face substituirile de lipsa, nu face trebuința a se încheia mai de timpuriu anulul școl. curentu; avându în vedere de o parte motivele invetiatoriului P. Spanu, pe care acesta 'și întemeiază cererea pentru unu concediu mai lungu, ér' de alta parte împregiurarea, că chiar lipsindu dinsulu, școl'a nu va rămânea fără invetiatori:

Partea aceea a concludului comitetului dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 pt. prot. 37, care se refera la terminulu pentru ținerea examenelor publice la școl'a Asociațiunei se reasuma, avendu a se ținea acelea că de obicei spre finea lunii lui Iunie; invetiatoriului P. Spanu 'și se acórdă concediulu cerutu cu începere din 10 Maiu a. c., ér' invetiatoriului Dr. V. Bolog'a 'și se dă totu în scopulu facerei examenului prescisu unu concediu din 18 Iunie a. c. avându ambii a se reintórce după absolvarea examenului, ce voru a'lu depune, spre a face cu clasele dela școl'a Asociațiunei la timpulul seu examenele publice prescise.

Nr. 46. La hârtia înaltului ministeriu de culte și instructiune publica dto 10 Februarie a. c. N. 47862 referitóre la fundatiunea de 1000 fl. făcuta spre scopuri școl. de fericitulu I. Popu Bota din Alb'a-Iuli'a comitetulu decide: (Ex. Nr. 81/18889).

— Se solicitédia d-lu advocatu V. Basiot'a, executorulu testamentului remasu după numitul I. Popu Bota, a satisface câtu mai îngraba concludului acestui comitetu dto 27 Martie 1888 Nr. 86 pt. prot. 25.

Nr. 47. Secretariulu II presenta unu proiectu de o noua arondare a despartiemintelor Asociațiunei.

— Se transpune spre examinare unei comisiuni în persoanele Dloru G. Candrea, Elia Macellariu în contielegere cu secretariulu.

Nr. 48. Administratiunea diarului „Telegrafulu romanu“ presenta o socotéla în suma de 3 fl. 30 cr. v. a. pentru publicarea unoru concurse.

— Se avisédia la cass'a Asociațiunei spre platire.

Nr. 49. Presidiulu raportédia, că după informatiunile, ce le a primitu, dorinti'a inteligentiei din Fagarasiu și giuru ar fi, ca ținendu-se contu de împregiurarile locale, terminulu pentru adunarea din estu anu a Asociațiunei sè se ficse die pe 15/27 Augustu a. c. și dilele urmatóre. (Ex. Nr. 100/1889).

— Adunarea din est-anu a Asociațiunei transilvane se va ținea în Fagarasiu la 15/27 Augustu a. c. și dilele urmatóre, avându a fi încunoscintiate despre acésta locurile competente și despartiemintulu II alu Fagarasiului, și a se face pasii de lipsa, că membrii Asociațiunei, cari voru dorí se participe la adunare, se póta caletorí pe căile ferate cu pretiuri reduse. Secretariulu, cassariulu și bibliotecariulu Asociațiunei primescu însarcinarea a pregatí rapórtele îndatinat.

Nr. 50. Au intratu la comitetu taxe de membrii și de diplome dela: Porre Teodoru din Alb'a-Iulia, 5 fl. pro 1888; Lemeny Alexie din Borsi'a pro 1888 și 1889 10 fl.; Popu Augustinu în M. Laposiu, Maneguti Nicolae din Poana, Sustai Nicolau în Brasiovu, câte 5 fl. pro 1889; Cuteanu Dumitru în Sacadate 5 fl. pro 1889; Germanu Ioanu în Bradu 2 fl. 50 cr. pro 1889; Ciobotariu Gabrielu în Ciuc-Ghimes, și Hodorénu Ioanu în Gherl'a, câte 5 fl. pro 1889; Ratiu Basiliu,

Danu Iuliu, Dr. Popu Stefanu, Maier Gregoriu, Duvlea Ilarie, Dr. Micu Alexie, Dejinariu Ioanu, Chisierénu Dumitru, toti din Fagarasiu, Popeneci Iacobu în Branu, câte 5 fl. v. a. pro 1888; Lelutz Petru în Besinbach, Bellea Alecsie în Siercaia câte 5 fl. taxa de membrii pro 1888; și 1 fl. taxa de diplome; Catiaveiu Iosifu în Lis'a, și Mardanu Spiridonu în Sâmbata super. câte 5 fl. pro 1888 și 1889; Metianu Alduleanu în Arpasiu 5 fl. pro 1888; Nanu Dumitru în Resnovu, Voda Andreiu în Ormenisiu, câte 5 fl. pro 1889; Barcianu Sabinu în Resinari pro 1888 5 fl.; Popu Petru în Lugosiu 5 fl. pro 1889; Besianu Michaila în Lugosiu, Romanu Iosifu în Oradea-mare câte 5 fl. pro 1888; Dorobantiu Alexie în Câmpeni, 5 fl. pro 1889; Balanescu Dumitru, în Biseric'a Alba 5 fl. pro 1888; Maximu Georgiu în Sibiiu, Romontianu Alexie în Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Moldovanu Nicolae în Blaju, Martinescu George în Lugosiu, câte 5 fl. pro 1888; Popelea Sim. în G. Szt.-Miclosiu 5 fl. pro 1889; Pinciu Ioanu în Caransebesiu, Borosiu Ioanu în Zabrány, câte 5 fl. pro 1888; Camer'a comerciala în Brasiovu 6 fl. pro 1889; Dr. Ilea G. în Baia de Crisiu 5 fl. pro 1889; Romanu Bretoiu Iosifu în Alb'a-Iuli'a 5 fl. pro 1888; Lucuti'a P. în Sibiiu, 5 fl. pro 1889; Besi'a Pavelu în Borgo-Prundu, Domide Gerasimu în Rodn'a-vechie, Scridonu Gavru. în Naseudu, câte 5 fl. pro 1888; Ciocanu I. în Naseudu, 10 fl. pro 1888 și 1889; Tanco I. în Naseudu 3 fl. pro 1888; Dr. Moisilu Const., Pletos Gregoru ambii în Naseudu, câte 2 fl. 50 cr. pro 1889; Dr. Mebesiu Ludv. în Mehadi'a 5 fl. pro 1888; Baritiu George în Sibiiu, Munténu George în Vistea infer. câte 5 fl. pro 1889; Dr. Michaly Ioanu în M. Szigetu, 5 fl. pro 1888; Horvat Simeonu în Dev'a 5 fl. pro 1889; Crainicu Romulu în Dobr'a, Danila G. în Hunedóra, Lazariciu Ioanu în Dev'a, Moldovanu Alexie în Dev'a, Olariu Alexie în Guraszada, Simionasiu Ioanu în Dev'a, Balu Iosifu în Ilva-mare câte 5 fl. pro 1888; Francu Andreiu în M. Osiorheiu 5 fl. pro 1889; Ratiu Dr. I. Ioanu și Emili'a în Turd'a câte 5 fl. pro 1889; Dr. Maieru Nicolau în Seliste, Cretiu Ioanu în Sibiiu câte 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia, cu aceea, ca membriloru noi se va estrada diploma usitata numai după-ce voru fi obținutu aprobarea adunarii generale a Asociațiunei.

D. u. s.

G. Baritiu m. p.,
presiedinte

Dr. I. Crisianu m. p.,
secret. II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Elie Macellariu, B. P. de Harsianu, Dr. II. Puscariu. S'a verificatu. Sibiiu în 11 Maiu 1889.

E. Macellariu m. p. B. P. de Harsianu m. p. Dr. II. Puscariu p. m.

Nr. 1311889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatur'a româna și cultur'a poporului romanu luatú în șiedinti'a dela 1 Iunie 1888.

Presiedinte: George Baritiu. Membrii presenti: E. Macellariu, I. St. Siulutiu, I. V. Russu, P. Cosm'a, Z. Boiu, I. Hanea, I. Popescu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 51. Secretariulu II raportéza, că la concursulu publicatu cu datulu 9 Maiu a. c. sub Nr. 119 pentru conferirea

stipendiului de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea „Galliana“, au intratu in terminulu stabilitu 3 cereri, anume:

a) dela Ioanu Mog'a, studentu de clas'a II la gimnasiulu de statu din Sibiiu. Din documentele substernute se vede, că petentele invatia binisioru (are calculii „bunu“ si „indes-tulitoru“), e lipsitu, fiindu tatalu seu avisatu la plata de diurnistu in ceea-ce privesce susținerea familiei celei grele (cu trei copii);

b) dela Iosifu Schiopulu din Reghinu, studentu de clas'a III. la gimnasiulu ev. lut. din Reghinu. Din documente se vede, că petentele a doveditu sporiu „eminent“ in studii, e orfanu de tata cu alti 4 frațini, că nedispunendu mama-sa de nici o avere, intréga-i familia este avisata la ajutoriulu si spriginulu rudeniloru;

c) dela Michailu Candrea din Neagra, studentu de clas'a IV. la gimnasiulu din Bradu. Dupa documente petentele dovedesce sporiu eminentu in studii, si e orfanu de tata cu alti 3 frațini, se însemna, că Candrea, fiindu de 19 ani, e cu multu prea inaintatu in etate pentru clas'a in care se afla, si se bucura de stipendiulu, altfelu micu, de 20 fl. din fundatiunea „Basiota“.

Secretariulu, facendu provocare la cele cuprinse sub Nr. 44 din procesulu verbalu alu acestui comitetu din 9 Maiu a. c. si avendu in vedere starea, ce resulta din datele de mai susu, propune spre stipendiare:

1. la locul primu pe Ioanu Mog'a studentu de clas'a II. gimnasiala, ér'

2. la locul alu doilea pe Iosifu Schiopulu, studentu de clas'a III gimnasiala.

Punendu-se cestiunea la votu:

— Comitetulu cu 5 contr'a 2 voturi respinge stipendiarea studentului Ioanu Mog'a, ear' cu 6 voturi contr'a 1 primesce a se conferi stipendiulu din cestiune tinerului propusu la locul alu II-lea, adeca studentelui de clas'a III gimnasiala, Iosifu Schiopulu.

Nr. 52. Cererea sodalului tipografu, Nicolau Juganariu, din Brasiovu, pentru unu ajutoriu, spre a putea cerceta espositiunea din Parisu, si a putea face si alte caletorii in scopulu perfectionarii sale (Ex. Nr. 128/1889).

— Nu se pôte considerá, nedispunendu Associatiunea de mijlóce menite spre scopuri de soiulu aretatu in numit'a cerere.

Nr. 53. In conformitate cu conclusulu comitetului de dto 17 Aprilie a. c. pt. prot. 36 secretariulu presenta unu proiectu de concursu, relativu la distribuirea celor 10 stipendii, create din sum'a de 500 fl. daruita de institutul de creditu si economii „Albin'a“.

— Concursulu se stabileste in textulu, ce se alatura la acestu procesu verbalu.

Nr. 54. Directiunea dela scól'a civila de fete a Asociatiunei substerne protocolulu luat in conferinti'a corpului didacticu dela numit'a scóla, ținuta la 1 Iunie n. a. c. (Ex. Nr. 132/1889).

— Spre sciintia, cu aceea, ca se incuviintiéza terminulu examenelor publice pe 27 si 28 Iunie a. c. eara incheierea solemnă a anului scol. pe 29 Iunie a. c., precum si tiparirea programei pe anulu scol. 1888/9. Programulu examenelor se aclude la acestu protocolu.

Nr. 55. Se presenteada rugarea dlui Nicolau Toganu, cooperatoru gr. cath. si catechetu alu scólei civile de fete a Asociatiunei, pentru a 'i se asemna oare-care remuneratiune din cass'a Asociatiunei pentru servitiile de catechetu. (Ex. Nr. 316/1888.

— Comitetulu recunósce indreptatirea cererei si regreta, că din considerare la referintiele materiale ale Asociatiunei, 'i este peste putintia a o implini; va intreveni inse la Préveneratulu Consistoriu metropolitanu din Blasiu, că Préveneratulu acelasi se'i asemneze o remuneratiune corespundietóre servitiiloru, ce le face.

Nr. 56. Au intratu la comitetu taxe de membrii dela: Porcius Florianu, cav. in Rodn'a vechie 5 fl. pro 1889; Dr. Moisilu Constantinu in Naseudu pro 1889 2 fl. 50 cr.; Cosbucu Leon in Lesiu 5 fl. pro 1888; si Porutiú Ioanu, in Buda-pesta 5 fl. pro 1889.

— Spre sciintia.

Sibiiu, d. u. s.

George Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru: Zacharia Boiu, Ios. St. Siulutiu, Ioanu Popescu.

S'a verificatu. Sibiiu in 4 Iunie 1889.

I. St. Siulutiu m. p.

I. Popescu m. p.

Z. Boiu m. p.

Program'a examenelor.

Relativu la ținerea examenelor corpulu didacticu decide:

in 27 Iuniu.

8—9 Religi'a clas'a I. II. III. IV.

9—10 Limb'a romana clas'a I. IV.

10—11¹/₄ Limb'a maghiara clas'a I. III.

11¹/₄—12 Fisic'a clas'a IV.

dupa amédi.

3¹/₂—4 Higien'a clas'a IV.

4—5 Germán'a clas'a II. III.

5—6 Limb'a francesă cu tóte elevele.

in 28 Iuniu.

inainte de amédi:

8—8³/₄ Geografi'a clas'a I.

8³/₄—9¹/₂ Geografi'a clas'a II.

9¹/₂—10¹/₂ Chemi'a clas'a III.

10³/₄—12 Istori'a patriei clas'a IV.

dupa amédi:

3¹/₂—4¹/₄ Aritmetic'a clas'a II.

4¹/₄—4³/₄ Economi'a domestica clas'a III.

4³/₄—6 Music'a instrumentala.

6—6¹/₂ Declamatiuni si cãntari;

in 29 Iuniu.

Incheierea anului scolasticu la 10 óre inainte de amédi.

Bibliografia mai noua.

— Analele Academiei Romane. Seri'a II. Tom. X. 1887—1888 partea administrativa si desbaterile. Bucuresti, tipografi'a academiei romane (Laboratorii Romani). Strad'a Coltiei Nr. 42 1889, 359 pag. Pretiulu 4 lei.

— Psaltirea Scheiana (1482) MSS. 449 B. A. R. Publicata de prof. I. Bianu, bibliotecarul Academiei Romane. Tomulu I. textulu in facsimile si transcriere, cu variantele din Coresi (1577). Editiunea Academiei Romane. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strad'a Dómnei Nr. 14 1889, 536 pagine.

— Istori'a Mitropoliei Moldaviei si Sucevei si a Catedralei mitropolitane din Iasi de Constantinu Erbicénu, prof. la facultatea de teologia a Universitatii din Bucuresti, urmata de o serie de documente, de facsimile si de portrete privitoare la Istori'a Nationala si Bisericeasca a Romanilor, publicatiune facuta de ministerulu culteloru si alu instructiunei publice cu ocasi'a sântirei Catedralei din Iasi, in diu'a de 23 Aprilie 1887. Bucuresti, formatu folio, tipografi'a cârtiloru bisericesci 1888, 548+LV. pag.

— Documente pentru limba si istoria. Culese si publicate de Dr. Ilarionu Puscariu, archimandritu, deputatu congresualu si dietalu, asesoru consistorialu referentu, membru reprezentantiei comitatului Sibiiu, membru reprezentantiei cetatii Sibiiu, membru pe viatia alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, membru comitetulu centralu si directorulu despartimentulu I. alu aceleiasi Asociatiuni etc. Tom. I. Sibiiu, tipariulu tipografiei archidieceasane 1889, 397. pag. Pretiulu 2 fl. 50 cr.

— Protocolulu congresulu nationalu bisericescu ordinariu, alu metropoliei romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a, intrunitu in Sibiiu, la 1/13 Oct. 1888. Pretiulu 60 cr. Sibiiu, editiunea metropoliei, 1889.

— Catechese, pentru pruncii scolari din scólele elementare poporale, dupa Georgiu Mey, preotu in Schwörzkirch din dieces'a de Rottenburgu, de Titu Budu, parochu gr. cat. in Satu-Siugatagu, protopopulu district. Mar'a, adm. vicariulu alu Maramuresiului, asesoru consist., v. -presidele asociatiunei pentru cultur'a poporulu romanu din Maramuresiu, presidele reuniunei invetiatoriloru gr. cat. din Maramuresiu, directore alu Convictulu gr. cat. rom. din Sigetulu-Maramuresiulu etc. Editiunea II. Gherl'a, proprietatea si editur'a „Cancelariei Negrutiu“, 1889. Pretiulu 1 fl.

— Manualu de introducere in sântele cârti ale Testamentulu vechiu, compusu de Isidoru de Oniciulu, profesoru p. o. la facultatea teologica a universitatii c. r. Francisco-Iosefine. Pretiulu pentru Austr'o-Ungari'a 4 fl. v. a. Pentru Romani'a 10 lei, in care este numeratu si portulu postal. Cernauti, editur'a autorulu, tipografi'a archiepiscopala, 1889.

— Viati'a si traiulu sfintiei sale parintelui nostru Nifonu patriarhulu Tiarigradulu, care au stralucitu intre multe patimi si ispite in Tiarigradu si in tiar'a Muntenesca, scrisa de Chir Gavriilu Protulu, adeca mai marele Sfetagorei. Si acum publicatu pentru intaia ora de inaltu prea sfintitulu Mitropolitulu alu Moldaviei si Sucevei, Exarchu Plaiuriloru, domnu, domnu Iosifu Naniescu dupa manuscrutul vechiu, apartinendu bibliotecii inaltu preasfintiei sale, scrisu de Ioanu Ieromonah la Bistriti'a la anii dela Adamu 7191, ear dela nascerea lui Christosu 1682; pe care manuscrutu si acesta dupla editie tiparita, Inaltu preasfinti'a Sa le aféroseste Academiei Romane din Bucuresti. S'a corectatu la tipariu de Constantinu Erbicénu, profes. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1888.

— Partidulu nationalu liberalu dela 1876 pâna la 1888, de Dimitrie D. A. Sturdz'a, cu doue anexe, cuprindendu manifestele partidulu din 8 Maiu si 11 Septembrie 1888. Bucuresti, tipografi'a Carol Göbl, strada Dómnei Nr. 14. 1888.

— Olteni'a sub ocupatiunea austriaca (1717 pâna la 1739), studiu istoricu de O. Lugosianu. Bucuresti, tipografi'a Carolu Göbl, Strad'a Dómnei Nr. 14. 1889.

— Bibliografii politice ale ómeniloru miscarei nationali din Munteni'a la 1848 de Gr. Zossima editi'a II-a. Pretiulu 25 bani. Bucuresti, tipografi'a N. Miulescu, calea Victoriei Nr. 32. 1884.

— Helveti'a si Wilhelm Tell, de Dr. A. P. Alexi. Brasiovu, tipografi'a Alexi, 1889.

— Biuroulu geologicu in fati'a opiniunei publice, de Gregoriu Stefanescu, profesoru de geologia, membru delegatu de congresulu geologicu pentru Romani'a, in comisiunea internationala pentru unificarea nomenclaturei geologice. Bucuresti, stabilimentulu graficu Socecu & Teclu, strad'a Berzi Nr. 96 1889.

— Lucrulu in scóla, I. Incercari si propuneri, compuse de G. Moianu, invetiatoru la scóla centrala de fete in Brasiovu; premiatu cu medalie de aur pentru lucrari industriale la espositi'a cooperativa din Craiov'a, 1887. Brasiovu, Editur'a autorulu, tipariulu tipografiei archidieceasane in Sibiiu, 1889.

— A dou'a carte de cetire, pentru copiii si copilele din anulu alu 2-lea de scóla, intocmita de mai multi prietini ai scólei. Brasiovu, editur'a libreriei Nicolae Ciurcu, 1889.

— Epistola pastorală, câtra clerulu si poporulu din archidiecea latina de Bucuresti, cu ocasiunea pâresimiloru din anulu de gratia 1889. Bucuresti, tipografi'a Thiel & Weiss, strad'a Dómnei Nr. 15. MDCCCLXXXIX.

— Memoriu, despre starea preotiloru din Romani'a, si despre positiunea loru morala si materiala de P. S. S. Melchisedecu episcopulu Romanulu. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1888.

— Viati'a siminunile cuviósei maicei nóstre Paraschevei, cei noue si istoriculu sfinteloru ei móste, de preasântitulu Melchisedecu Episcopulu Romanulu. Bucuresti, tipografi'a cârtiloru bisericesci, 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerala dela tégulu Némtiulu, de Petru Poni, profesoru la facultatea de sciintie din Iasi. Iasi, tipografi'a Nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1889.

— Estrasu din Buletinulu societatiei de medici si naturalisti din Iasi. Analis'a apelor minerala dela Tazlau si Baiceni (Romani'a) de Petru Poni, profesoru la universitatea din Iasi. Iasi, tipografi'a nationala, strad'a Alexandri Nr. 11. 1888.

Se mai afla de vendiare si se pot afla prin librari'a Wilh. Krafft in Sibiiu cu pretiuri fixe:

(Urmare din Nr. 9—10).

Barcianu, Dr. D. P., Elemente de istori'a naturala, pentru scólele poporale, in 3 cursuri ilustr.
Cursulu I. —.50, cursulu II. bros. —.60
Baritiu G., Catechismulu calvinescu, impusu clerulu si poporulu rom. sub domni'a lui Georgiu Rakoczy I. si II. „ —.80
— Dictionariu ungurescu-romanescu, leg. 3.50 „ 3.—
— Istori'a regimentulu II rom. granit. „ —.60

— Raportu asupra caletoriei la Ruinele Sarmisegutusei si a informatiunilor adunate la fati'a locului in anulu 1882	bros.	—15
Baritiu Octavianu, Gramatic'a limbei maghiare	"	1.—
— Magyar-romanu zsebszótár	"	1.—
Barnutiu, Dreptulu publicu	"	2.80
Baronzi George, Muncitorii Statului. Romanu orig.	"	1.25
— Limb'a romana si traditiunile ei	"	2.50
Barsanu A., Caletoria lui Stanley in Afric'a centrala 1874—1877	"	—65
Baumann I., Dictionariu portativu. Culegere de cele mai necesarie cuvinte radicale	"	—90
Biart Lucien, Gayetano Victoria. Romanu	"	—60
Bobu, Catechismulu celu mare	"	—40
Boiu Z., Elemente de greografia	leg.	—30
— " " istori'a patriotica si univ.	"	—30
— " " istori'a naturei si fisica	"	—30
Boldiszár de Úrmós F., Indreptariu pentru càrtile funduare trad. de Petru Nemesiu	bros.	—20
Boliac C., Colectiune de poesii vechi si noi	"	1.25
Bolintinénu D., Alexandru Lapusnénu	"	1.50
— Càmputu si Salonulu. Poesii	"	2.—
— Poesii 2 vol. leg. 7.50	"	6.—
— Traianida. Poema epica nationala	"	1.25
— Viati'a lui Vlad Tèpesiu-Voda si Mircea-Voda celu beত্রানু	"	—42
— Viati'a si faptele lui Stefanu-Voda cel mare	"	—50
Borgovanu V. Gr., Antaia carte de aritmetica	cart.	—18
— A doua carte de aritmetica	"	—25
— A treia " " "	"	—35
Borgovanu V. Gr., Indreptariu teoreticu si practic pentru „Invetiamentulu intuitivu“	bros.	1.70
— Spicuire din istori'a Pedagogiei la noi — la	"	—15
Bosco Isaia B., Florile inimei. Poesii	"	—80
c Bota M., Metodulu de educatiune sau cresterea vechiloru Egipteni, Persieni, Greci si Romani	"	—50
Brandia A., Povestiri si Biografii din istori'a evului mediu	"	—75
Branescu D., Istori'a bisericésca	"	—63
— Morala pentru Gimnasie si Seminare	"	—50
Branu Petru, Margaritare sau sentintie poetice, filosofico-moralo-estetice	cart.	—50
Brote Petru, liber'a comuna reg. Resinari. Schitia istorica	bros.	—30
Bruzsesi C., Ovidu in exil. Descriere facuta in urm'a unei visite la Constantia	"	1.—
Bucataria moderna, cu o introducere despre hygienu bucatariei. Alcatuita dupa recepte incercate si potrivite cu cele mai bune càrti de bucate franceze, germane si romane. Cu multe gravuri	"	3.—
Buciumulu romanu. Anulu I. bro. 4.50, II. bro. 4.50, III.	"	5.—
Bucanescu, Colectiune mica de novelle	"	1.20
Budiu P., Cursu de limb'a maghiara	"	—90
Budu Titu, Concordantia biblica reale sau locuri scripturali in ordinea alfab. a materiilor diverse 2 Tom.	"	2.—
— Indreptariu practic pentru pastorii sufletesci	"	2.50
Burla V. M., Gramatica limbei grecesci cuprindiendu si dialectele lui Homeru si Herodotu	"	2.—

Burnouf, Gramatica greaca vol. 1.20 II.	bros.	2.50
Buturénu H., Manualu de archeologia biblica, pentru usulu Seminareloru	"	2.—
Byron Lordu, Din operile lui. Trad. de I. Eliade Tom. I.	"	1.50
Caccianiga A., Viatia càmpenésca, studii morale si economice. Trad. de G. I. Kardas	"	1.25
Caianu D. F. Manualu pentru deprinderi in cugetare si compositiuni dupa I. R. Wurst	"	—63
Caligrafi'a romàna pentru scól. prim. de ambe-sexe Cantemir Demetriu, Opere:	"	—63
Tom. I. Descriptio Moldaviae, cu charta Moldovei	"	2.—
" II. Descrierea Moldovei, traduc. din text orig.	"	2.—
" III. si IV. Istoria imperiului Otomanu, cresterea si scaderea lui, trad. de Dr. I. Hodosiu Part. I. si II.	"	9.—
" V. Evenimentele Cantacuziniloru si Brancoveniloru. Part. I. si II. trad. de G. Sionu	"	1.50
" VI. Istori'a ieroglifica	"	5.—
" VII. Vita Constantini Cantimirii	"	1.—

(Va urmá).

Premiu pentru celu mai frumosu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a.

In Nr. precedente din 15 Maiu alu acestei foi literare s'au atinsu din lips'a spatiului numai pe scurtu, cà la biuroulu comitetului Associatiunei s'au depusu doi napoleoni in auru destinati cà premiu de onóre pentru unu costumu femeiescu romanu judecatu cà celu mai frumosu la adunarea generala dela Fagarasiu.

Persón'a generósa si zelósa pentru inaintarea si in-florirea industriei nationale romane de casa si alu portului romanescu pre càtu acela este frumosu, anticu, si merita intre tóte modele conservarea, facèndu acelu premiu de doi napoleoni, a si pusu, precum se intielegea de sine, si unele conditiuni scrise, care suna asia:

„Acestu premiu sè se dea acelei domnióre sau dómne romane, care se va presenta la balulu adunarii generale alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu din estu anu in celu mai frumosu costumu nationalu romanescu din Transilvani'a.

Premiulu sè se distribue sub durat'a balului in pauza, conformu conclusului unui juriu de trei persóne, care se va compune dintr'unu barbatu inaintatu in etate (de se póte unu membru alu comitetului Associatiunei), care se aléga dintre tinerimea dela balu unu june si o domnióra si cu acestia formàndu juriulu sub presidiulu seu va decide asupr'a distribuirei premiului cu maioritade de voturi.

„In casu de a nu reusi cu maioritade, votulu domniórei va decide.

Acestu premiu se va da in toti anii pre càtu generosulu daruitoriu va fi in viatia.

Premiulu nedistribuitu intr'unu anu din lipsa de concurenta, care se'lu merite, sè se distribue in anulu urmatoriu dinpreuna cu noulu premiu, la una sau la doue concurente.

Premiulu de doi galbini in auru se va transpune in totu anulu in Februaru la biroulu Associatiunei transilvane, care nu'si va pregeta de a'lu lua pana la distribuire in grij'a sa.

Bine se fia intielesu, ca numai diverse porturi sau costume din Transilvania potu intra in acesta frumosa concurentia, ca inse acelea porturi cu variatiunile lor se afla laite din vechime din districtulu Hatiegu si Caransebesiu, de pre la Sibiu si Blasiu pana in muntii apuseni, de pre Ternave pana pe Somesiuri si Crisuri.
Red.

Prospectu.

In propri'a editiune a auctorului si in comisiune la W. Krafft in Sibiu au aparutu:

Parti alese din *Istori'a Transilvaniei* pre doue sute de ani din urma. Volumulu I. dupa introductiune si cateva schitie biografice coprinde o lunga serie de evenimente dintre anulu 1683 pana in predilele catastrofeloru din 1848 si unu supplementu cu 44 documente, de Georgie Baritiu.

In 50 de cole tiparite formatu 8° mare; testulu cu litere cicero nerarite, notele si documentele cu litere garmondu si petitu.

Pretiu unui exemplariu legatu usioru (brosiatu) este 4 fl. 50 cr. v. a., legatu frumosu in pensa 5 fl. v. a.

Cu scopu de a scote celu puçinu una parte din spele considerabili avute pana acum, a si da catu mai curendu la tipariu alu II-lea volumu din acestu opu, auctorulu si-a rezervatu a ficsa unu *pretiu numai de 4 fl. 20 cr. inclusive trimiterea franco* pentru toti lectorii cati voru binevoi a prenumera la elu deadreptulu *pana la 1 Augustu c. n.*

Dela 5 sau mai multe exemplarie platite dintru odata se da 10% rabatu.

Comandele si plat'a se potu face mai usioru si mai siguru prin asemnatiuni (mandate) postali, dupa care expeditiunea exemplarielor urmédia cu tota precisiunea, numai adresele se fia scrise limpede, era locuinti'a dupa impregiurari, chiaru si in cate doue limbi ale patriei.

In comande se fia anumita curatu: legatura usiora, sau tare si eleganta.

Dupa 1 Augustu a. c. cartea va trece in comisiune si se va putea comanda numai la librari cu pretiu de 4 fl. 50 cr. brosiata si 5 fl. legata, inse nefrancata.

Sibiu, 5 Iuniu n. 1889.

Ad Nr. 131/1889.

Concursu.

In conformitate cu conclusulu de dto 17 Aprilie a. c. Nr. 109 Nr. prot. 34 comitetulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu primindu dela Onorat'a directiune a institutului de creditu si economii „Albin'a“ sum'a de 500 fl. v. a. votata de adunarea actionariloru numitului institutu dela 29 Martie a. c. cu sco-

pulu crearei de 10 stipendii a 50 fl. v. a. pe anulu scolaru 1889/90 pentru acele copile de parinti mai seraci, care voru fi primite in internatulu institutului Associatiunei, pentru conferirea acestoru stipendii prin acesta se escrie concursu.

Cererile au a se inainta comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu pana 1 Augustu 1889 n. Cererile intrate mai tardiu nu se voru considera.

La cereri se se acluda urmatoarele documente:

- a) carte de botezu in originalu sau in copia legalisata;
- b) testimoniulu scolasticu de pe semestrulu II alu anului scolasticu 1888/9;
- c) atestatu despre conditiunea si starea materiala a parintiloru.

Din siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu finuta in Sibiu la 1 Iuniu 1889.

Post'a Redactiunei.

Unu cineva pseudonimu, „Tudor Vladimirescu“ din Bucuresci s'a revoltatu asupra notei nostre din Nr. 10 pag. 73 relative la aristocrati'a feudala.

Bietulu omu nu scie nici se dea definitiune cuventului Aristocrati'a si cu atatu mai puçinu se distinga intre aristocrati'a feudala si intre ceealalta aristocrati'a patriciana, care se formédia pe cale firésca la tote poporale, din sinulu loru si in cele mai multe casuri cu voi'a loru, pe cand aristocrati'a feudala privilegiata, esclusiva, a fostu pana in véculu nostru o creatiune a capeteloru incoronate, ca vasala a acestora, sustinuta pe vécuri inainte cu ajutoriulu legiloru de aviticitate asia, in catu anume dreptulu de proprietate la pamentu se'lu aiba numai feudalii si totu numai ei se fia singuri legislatori si singuri se aiba dreptu de a purta arme, era poporulu se stea in genunchi si cu capulu descoperitu inaintea loru, precum a fost chiaru si in Franci'a pana la 1790, era aici in tierile coronei ungueresci pana in a. 1848 nici-unu omu din poporu nu ar fi cutediatu se tréca pe de inaintea curtii domnesci cu cacul'a pe capu fara periculu de a i se mesura 25 de betie la spete.

Preste tote acestea multime de aristocrati feudali avea si alte doue drepturi terribile paganesce: Jus gladii et Jus primae noctis.

S'a incercatu si in tierile romanesce uneori infintiarea feudalismului, dara nici-odata nu a reusitu.

In catu pentru Tudor Vladimirescu, apoi elu a fostu acela, care in 1821 a trasu dela Cotroceni cu tunulu dreptu in sal'a dela Mitropolia, in care se consultau boierii asupra lui, era cand a mersu si l'a intrebatu Alecu Filipescu supra-numitu Vulpe, ca pentru ce 'ia deranjatu, respunsulu seu sarcasticu a fostu: „Am voitu numai se vediu, pana la ce distantia bate tunulu acesta.“
Red.